

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Karina Jagudina

**TOITLUSTUSETTEVÕTJA DEKLAREERIMISKOHUSTUSE
TÄITMINE PÄRNU MAAKONNA NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja:

Maret Güldenkoh, MBA

Tallinn 2017

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Finantskolledž	Juuni 2017
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Toitlustusettevõtja deklareerimiskohustuse täitmine Pärnu maakonna näitel.</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: The Fulfilment of Declaration Obligation in the Catering Sector on the Basis of Pärnu Country.</p> <p>Töö on kirjutatud eesti keeles, töös on 43 lehekülge ja 5 lisa. Lõputöös on kasutatud 61 allikat, sh teadusallikaid, millele on töös viidatud.</p> <p>Lõputöö teema on aktuaalne, kuna käibe- ja tööjõumaksude probleem vajab lahendamist selleks, et vähendada maksupettusi ja maandada maksulaekumise riske.</p> <p>Lõputöö teema uudsus seisneb selles, et Maksu- ja Tolliaemti andmete kohaselt ei ole käsitletud teadustöodes toitlustusettevõtjate müügitulu deklareerimise probleeme ning sellega seotud riske.</p> <p>Probleemiks on see, et müügikäibe deklareerimata jätmisega jääb riigil saamata maksutulu. Müügikäibe arvelt võidakse viia raha tulumaksu vabalt majandustegevusest välja või maksta ümbrikupalka, mille tõttu tööjõumaksud jäävad laekumata.</p> <p>Eesmärgiks oli välja selgitada toitlustusettevõtjate deklareerimiskohustuse täitmine Pärnu maakonna näitel. Eesmärgi täitmiseks anti ülevaade toitlustusettevõtjatest ja nende maksukohustusest ning selgitati välja 2015. aasta deklareeritud andmete alusel maksukohustuse kattuvus erinevates aruannetes ja ümbrikupalga võimalikkus töötasuna.</p> <p>Analüüsi 2015. aasta Pärnu maakonna toitlustusettevõtja majandusnäitajaid nende poolt esitatud aruannete ja deklaratsioonide alusel. Teostati ankeetküsitlus ning viidi läbi vaatlused ja intervjuud. Analüüsi tulemustest selgus, et deklareerimata jäi Pärnu maakonna toitlustusvaldkonnas ca 36 000 eurot tööjõumakse, mis Eestis tervikuna teeb ca 600 000 eurot.</p> <p>Ettepanek Rahandusministeeriumile: võtta kasutusele ja muuta kohustuslikuks online kassasüsteem toitlustusettevõtjate ja maksuhalduri vahel.</p>	
Võtmesõnad: toitlustusettevõtja, maksukohustus, maksukuulekus, tööjõumaksud, ümbrikupalk	
Võõrkeelsed võtmesõnad: <i>catering, taxable, tax revenue, labor taxes, envelope wages</i>	
Lõputöö seos riiklike arengukavade ja prioriteetidega: Maksu- ja Tolliameti arengukava 2017-2020	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu	
<p>Töö autor: Karina Jagudina</p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.</p>	
Allkiri:	
Vastab lõputöö nõuetele	Allkiri:
Juhendaja: Maret Güldenkoh	
Kaitsmisele lubatud	Allkiri:
Kolledži direktor: Uno Silberg	

SISUKORD

SISUKORD.....	4
SISSEJUHATUS.....	4
1. TOITLUSTUSETTEVÕTJA MAKSUKOHUSTUS	7
1.1 Toitlustusettevõtte olemus.....	7
1.2 Toitlustusettevõtja maksukohustus.....	12
2. TOITLUSTUSETTEVÕTJA MAJANDUSTEGEVUS	18
2.1 Toitlustusettevõtjate tööjõumaksude deklareerimine	18
2.2 Varjatud töötasu.....	23
KOKKUVÕTE	29
SUMMARY	31
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	32
LISAD.....	38
Lisa 1. Pärnu maakonna toitlustusettevõtjad aastal 2015.....	38
Lisa 2. Küsimustik ümbrikupalga kohta	42
Lisa 3. Intervjuu küsimused toitlustusettevõtjaga.....	43

SISSEJUHATUS

Toitlustuskohti võib jagada restoranideks, kohvikuteks, baarideks, pubideks, sööklateks ning kiirtoidu kohtadeks. Erinevus on teenuse kvaliteedi ja hinna osas. Toitlustusteenus on enamasti perioodiline, suuremad müügitulu kuud on suvel elanike puhkuseperioodil, turismiperioodil ning talve viimastel kuudel, millal toimuvad pidulikud üritused. Nendel perioodidel peavad toitlustusettevõtjad suurendama töötajate arvu selleks, et saada hakkama klientide teenindamisega. Sellest tingituna võib esineda pettusi käibe- ja tööjõumaksude deklareerimisel (varjatakse müügitulu, makstakse ümbrikupalka).

Lõputöö teema käsitleb toitlustusettevõtjate müügitulu deklareerimisega seotud riske. Tarbitud teenuste eest saab toitlustuskohtades tasuda nii sularahas kui ka pangakaardiga. Seetõttu on toitlustusvaldkond problemaatiline ning Maksu- ja Tolliameti (edaspidi MTA) ametnike väitel esineb valdkonnas rohkesti ümbrikupalga ja käibemaksu laekumise probleeme.

Lõputöö teema on aktuaalne, kuna käibe- ja tööjõumaksude probleem vajab lahendamist selleks, et vähendada maksupettusi ja maandada maksulaekumise riske. Sellest tulenevalt tuleb toitlustusettevõtjate deklareerimiskohustusele poolt enam tähelepanu pöörata. Deklareerimata müügitulu arvelt on võimalik maksta ümbrikupalka, siis jäävad tasumata tööjõumaksud ning võimalus on käibemaksu tagastusnõuet suurendada, mida tasaarveldatakse sisendkäibemaksu osas. MTA 2017-2020 aasta arengukava üheks ülesandeks on tagada ettevõtjatele ülevaade maksukeskkonnast ja ettevõtja positsioonist ning on suunatud nende maksumoraalile, andes ettevõtjale võimaluse jagada andmeid.

Lõputöö teema uudsus seisneb selles, et MTA andmete kohaselt ei ole käsitletud teadustöodes toitlustusettevõtjate müügitulu deklareerimise probleeme ning sellega seotud riske ning teostatud analüüse kõikide toitlustusettevõtjate poolt esitatud majandusnäitajate kattuvuse osas ühe maakonna lõikes. Teostatud analüüsiga selgitatakse välja toitlustusettevõtjate majandusnäitajate samane kirjendamine majandusaasta aruannetes ja igakuistes maksudeklaratsioonides. Lisaväärtuseks on see, et MTA saab täiendavat informatsiooni toitlustusettevõtja müügikäibe erisustest erinevates aruannetes ja võimalikest varjatud töötasu maksmisest ümbrikupalgana.

Probleemiks on see, et müügikäibe deklareerimata jätmisega või osalise deklareerimisega jääb riigil saamata maksutulu. Müügikäibe arvelt võidakse viia raha tulumaksu vabalt majandustegevusest välja või maksta ümbrikupalka, mille tõttu tööjõumaksud jäävad laekumata. Makstes töötajale ümbrikupalka ei deklareerita maksukohustust ning riigile jäävad tööjõumaksud laekumata. Sularahas laekuva müügitulu deklareerimiskohustuse mittetäitmisel võivad tekkida probleemid sisendkäibemaksu maha arvamisel, ettevõtjad võivad teostada tasaarveldust. Senini on deklareerimiskohustuse riskid maandamata.

Eesmärgiks on välja selgitada toitlustusettevõtjate deklareerimiskohustuse täitmine Pärnu maakonna näitel.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks püstitatakse järgmised uurimisülesanded:

1. Anda ülevaade toitlustusettevõtja mõistest ja toitlustuskoha erisustest.
2. Anda ülevaade toitlustusettevõtja maksukohustuse olemusest ja deklareerimisest.
3. Selgitada välja Pärnumaakonna tööjõumaksude deklareerimine.
4. Analüüsida töötasustamise ulatust ümbrikupalgana.

Lõputöös kasutatakse kvalitatiivset ja kvantitatiivset uurimismeetodit. Analüüsitakse teemakohast erialakirjandust sh teadusartikleid ning õigusakte. Analüüsitakse toitlustusettevõtjate statistilisi andmeid ja EMTAKI koodi 56101 toitlustusettevõtjate paiknemist maakondade lõikes ning Pärnu maakonna toitlustusettevõtjate majandusnäitajaid (käive, kasum, töötajate arv), maksukuulekust ja maksukäitumist.

Lõputöö koosneb kahest peatükist, mis omakorda jagunevad alapeatükkideks. Esimeses peatükis käsitletakse toitlustusettevõtja mõistet ja tema maksukohustust. Esimeses alapeatükis antakse ülevaade toitlustusettevõtja olemusest ja toitlustuskoha erisustest. Teises alapeatükis käsitletakse tulu ja raha mõistet ning töötasu ja maksukohustuse olemust.

Lõputöö teises peatükis käsitletakse toitlustusettevõtja majandustegevust. Esimeses alapeatükis analüüsitakse toitlustusettevõtjate jaotust maakondade lõikes keskendudes Pärnu maakonnale sh ettevõtjate müügitulule, töötajate arvule ja brutotöötasule ning deklareerimata jäänud tööjõumaksud rahalises väärtuses. Teises alapeatükis analüüsitakse toitlustusettevõtjates töötasustamise võimalikkust ümbrikupalgana ehk varjatud töötasu. Selgitatakse välja probleemid ja riskid intervjuude ja küsimustike abil.

Lõputöös kasutatakse eesti- ja võõrkeelset teemakohast kirjandust, õigusakte ning Maksu- ja Tolliameti poolt avaldatud toitlustusvaldkonna statistikat.

1. TOITLUSTUSETTEVÕTJA MAKSUKOHUSTUS

1.1 Toitlustusettevõtte olemus

Igapäevaselt puutuvad inimesed kokku erinevate asutustega ja teenuste pakkujatega. Ettevõtlustegevuse eesmärk on pakkuda inimestele erinevaid teenuseid ning saada selle eest tulu. Selleks, et ettevõtlust alustada tuleb kindlaks teha, milline peaks olema ettevõtlustegevus, milliseid teenuseid pakutakse ning milline on ettevõtte juriidiline vorm.

Teadlaste arvates ühine ettevõtluse mõiste puudub. Ühtede autorite arvates on ettevõtlus protsess, teiste arvates on ettevõtlus tegevus ning kolmandate arvates iseloomulik käitumine (Палкин, 2016, стр. 89). Samuti ettevõtlus on teadlaste arvates ettevõtlusele suunatud tegevus, millega võib tegeleda nii füüsiline kui ka juriidiline isik, mis on seotud kõrge riskiga ja maksimaalse tuluga pakkudes müüki ja teenust, tehes erinevaid töid, pakkudes erinevaid teenuseid arvestades sotsiaalsete ja ökoloogiliste nõuetega. (Кошелева, 2009, стр. 19) Suurt huvi pakub teadlaste jaoks ettevõtlus, kuna seda võib vaadelda kas läbi ettevõtja iseloomu või funktsiooni. Milleks võivad olla näiteks sihikindlus, enesekindlus, kõrge kvalifikatsioon ja õppimisvõime, analüüsimisvõime jne. Ettevõtlus on majanduslik nähtus. Ettevõtlustegevus võib olla erinev ning seotud poliitikaga. Ettevõtja on see, kes läheb riskile. (Нагоров, Колмацуй, 2009, стр 38-40) Ühene ettevõtluse mõiste puudub, samuti õigusaktides võib leida erinevusi mõistete selgitamises.

Eesti õigusaktides on ettevõtlust selgitatud erinevalt. Käibemaksuseaduse § 2 lg 2 kohaselt on ettevõtlus isiku iseseisev majandustegevus, mille käigus võõrandatakse kaupa või osutatakse teenust, olenemata tegevuse eesmärgist või tulemustest. Ettevõtlusena käsitatakse ka notari ja kohtutäituri ametitegevust. (Käibemaksuseadus, 2016) Tulumaksuseaduse § 14 mõistes ettevõtlus on isiku iseseisev majandus- või kutsetegevus (sealhulgas ka notari ja kohtutäituri ning vabakutselise loovisiku loometegevus), mille eesmärgiks on tulu saamine kauba tootmisest, müümisest või vahendamisest, teenuse osutamisest või muust tegevusest, kaasa arvatud loominguline või teaduslik tegevus. (Tulumaksuseadus, 2017)

Ettevõtja eesmärgiks on teenida kasumit ning kasumi saamiseks on ettevõtja jaoks tähtis, kus kohas tema ettevõtte paikneb ja ettevõtluskeskkond. Kõik see tuleneb

ettevõtlustegevusest. Kui ettevõtlustegevus on seotud toitlustusega, siis tuleb mõelda, milline on rahvarohke paik. Ettevõtlustegevuses on tähtis äriidee. Võttes idee ja tehes sellega midagi, tulebki ettevõtlus. (O'Brien, 2016, p. 7) Ettevõtjaks olemine on üks osa inimese psühholoogiast. Kõik kogemused aitavad kaasa otsustele. Ettevõtja vaim peab olema tugev. Ettevõtlustegevus on suur õnnemäng. (Harral, 2016, p. 73) Ettevõtluse ajalugu hõlmab erinevaid süsteeme, ettevõtjaid, tööstusharusid, ettevõtete ajaloolisi kontekste ja nende keerukat mõju poliitilisele, majanduslikule ja sotsiaalsele keskkonnale (De Jong, 2015, p. 5) Ettevõtja peab ennast valmistama psühholoogiliselt ettevõtlustegevuseks.

Ettevõtlustegevus saab toimuda eelkõige siis, kui on olemas ettevõtluseks sobilik keskkond ja on ettevõtjaid, ehk siis kui on aktiivselt tegutsevaid või tegutseda tahtvaid inimesi üksinda või koos pereliikmetega (Kirsipuu, Silberg 2013, p. 75). Ettevõtjal on tähtis leida majandustegevus, mis oleks nii inimestele kasulik kui ka tooks ettevõtjale kasumit. Ettevõtluse funktsioneerimiseks on vaja ettevõtjat, kes reguleerib ettevõtet, kes paneb paika ettevõtte tegevusala, ettevõtlusvormi ja eeskirjad. Kui ettevõtja alustab oma ettevõtlustegevust tuleb tal ette erinevaid takistusi, näiteks eelmise sajandi kaheksakümnendatest aastatest kuni tänapäevani tulevad ette administratiivsed probleemid nagu riigiametnikud, kontrollorganid, kus võib kokku puutuda korruptsiooniga. (Ломшин, 2011, стр. 90) Ettevõtja peab enda jaoks panema piirid, milliseks kujuneb ettevõtte, kuna korruptsiooniga ja erinevate probleemidega võib ettevõtja ise oma ettevõtte viia pankrotini.

Esimest korda ettevõtja mõiste tõi Iirimaalt pärit Richard Cantillon. Richard Cantilloni arvates oli ettevõtja isik, kes tegutseb riski tingimustes, mille tulemusel saab äritulu. Cantilloni põhirõhk oli selles, et soetamisel tuleb tähele panna riski olemasolule siis, kui kaupa soetatakse ning millise hinnaga hiljem müüakse. (Палкин, 2016, стр. 90) Äriseadustiku järgi ettevõtja on füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupa või teenust ning kellele kaupade müük või teenuste osutamine on püsiv tegevus, ning käesolevas seaduses sätestatud äriühing. (Äriseadustik, 2017) Ettevõtja ettevõtlustegevus on pidevalt seotud riskiga. Praktiliselt kõik ettevõtja mõisted on seotud riskiga, mis tähendab seda, et igal juhul võib tekkida periood, mil ettevõtja on kahjumis. (Троцкая, 2010, стр. 216-218)

Igal ettevõtjal on võimalus otsustada, milline ettevõtlusvorm võiks olla. Äriseadustik näeb ette erinevaid ettevõtlusvorme nagu täisühing, usaldusühing, osühing, aktsiaselts, tulundusühistu ning füüsilisest isikust ettevõtja (Äriseadustik, 2017). Kui ettevõtja on

otsustanud oma ettevõtlusvormi, tuleb liikuda edasi ja mõelda, millist funktsiooni täidab tulevane majandustegevus, millise liigi ja tunnuse alla sobib. Ettevõtjal tuleb igat sammu läbi mõelda ettevõtte normaalseks funktsioneerimiseks. Enne seda, kui ettevõtlust alustada, tuleb ettevõtjal registreerida end äriregistris. Ettevõtlust võib registreerida elektrooniliselt e-äriregistri teabesüsteemis või notariaalselt. E-äriregistri kaudu on kiire ja lihtne registreerida oma ettevõtlustegevus. Kui ettevõtja on registreeritud, majandustegevust on alustatud ning pakutud teenust, siis on võimalus end registreerida vabatahtlikult käibemaksudokumentatsioonilaseks. (Ettevõtte Arendamise Sihtasutus, kuupäev puudub)

Eesti keele seletatava sõnaraamatu järgi majandusüksus on oma tulude ja kulude kohta arvestust pidav iseseisev ettevõtte, asutus, majand, organisatsioon. (Eesti Keele Instituut, kuupäev, 2009a) Ettevõtlus majandusüksuses põhineb iseseisval, õiguslikel riskidel, mis on suunatud tulu saamisele. (Буева, 2005, стр. 1)

Toitlustusettevõtja on ettevõtja, kes pakub inimestele toitlustusteenust. Toitlustusettevõtja võib olla nii FIE kui ka äriühing. Samuti võib toitlustusettevõtja pakkuda erinevat tüüpi toitlustust: kiirtoidu ettevõtted, baarid, restoranid, kohvikud, sööklad, pubid. Selleks, et tegeleda toitlustusega ja pakkuda inimestele toitlustusteenust tuleb esiteks registreerida toitlustusettevõtte äriregistrisse ning taotleda tegevusluba. Tegevusluba tähendab sisuliselt järelevalveasutuse poolt saadud luba käitlemise alustamiseks. Järelevalveasutuseks on Veterinaar- ja Toiduamet. Kõikidel ettevõtjatel ei pea olema tegevusluba.

Tegevusluba toidu käitlemiseks toitlustusettevõttes peab olema järgmistel juhtudel (Veterinaar- ja Toiduamet, 2015):

- Toatemperatuurist erineval temperatuuril hoitava toidu ehk eritemperatuuri vajava toidu käitlemisel (toidu valmistamine ja/või serveerimine sh toidu kaasamüük).
- Teisaldatavas ja/või ajutises käitlemiskohas (näiteks müügitelgid, -kioskid ja -veokid) loomse toidu töötlemine, sealhulgas valmistamine, või pakendamine ja turustamine teisele käitlejale.
- Muude toidu käitlemisega seotud tegevuste korral tuleb esitada majandustegevusteade ja toiduseaduse kohaselt erinevaid dokumente.

Ajaloolased väidavad, et toitlustuse pakkumine on inimeste geenides ja pärineb ammustest aegadest. Välimüüjad ja avalikud kokad (toitlustajad) olid kergesti kättesaadavad Vanas-

Roomas. Keskajal reisijate einestamiskohtadeks oli kõrts, baar, hostel ja klooster. (Lynne, 2000). Kaugemaa reisijatel ei olnud võimalust igal pool süüa ja leida endale magamiskohta, siis osteti sööki kaasa farmeritelt. Kuni 14. sajandini ei olnud euroopa ega briti kirjanduses praktiliselt ühtegi kirjet selle kohta kuidas ja kus inimesed sõid. (Horeca, kuupäev puudub) Esimesed kirjalikud kinnitused toitlustusettevõtete kohta ilmusid 14. sajandil inglise kirjaniku George Chauceri kirjutatud „Caunterbury lugudes“. Nendes lugudes kirjeldab ta „Tabard“ kõrtsi, kus omanik, et meelitada rohkem kliente (pikamaa reisijad) pakkus tasuta toitu sellele, kes räägib kõige huvitavama loo. (Джанджугазова, 2006, стр. 97) Toidul on sümbolne tähendus, mis põhineb teiste kogemustel. Leib on hea sümboli näide toidust (Almerico, 2014, p. 5). Sellest järeldub, et toit oli läbi aegade inimestele tähtis.

Alates 1814. aastaks olid toitlustusettevõtted Prantsusmaal tavapärased. Toitlustusettevõtetes said külastajad nautida sööki, jooki ja puhata. Toitlustusettevõtted olid tähtsad rikaste, sõdalaste, meremeeste jaoks. Järjest rohkem inimesi 19. sajandil hakkasid reisima Euroopasse ning sellega ka toitlustusettevõtete nõudlus kasvas. (Horeca, kuupäev puudub) Toitlustusettevõtte ajalugu on tugevalt seotud tsivilisatsiooni ajalooaga nii nagu turism on seotud reisimisega ja geograafiliste avastustega. (Джанджугазова, 2006, стр. 97). Tavaliselt baarid, kõrtsid ja erinevad toitlustuskohad asusid turu lähedal. Kõrtsid, baarid paljude sajandite jooksul oli inimeste jaoks asusid paljudes kohas ning oli külade jaoks rahva kesksed kohad, kus inimesed erineva sotsiaalklassist said suhelda üksteisega ja tutvuda. (Малышкина, 2014, стр. 72) Seega toitlustuse ettevõtlustegevus algas juba ammustest aegadest ning seda arendatakse tänapäevani.

Maailma majandus taastus peale depressiooni kahekümnenda sajandi kolmekümnendatel aastatel ning peale sõda neljakümnendatel aastatel alles viiekümnendate aastate lõpuks. Sellest ajast peale hakkas põhivajaduste rahulolu täitmine. Kuuekümnendate aastate alguses toitlustusettevõtted sattusid uude situatsiooni. Majanduses tekkis toitlustusettevõtete vajadus, mis oli orienteeritud tarbimisele. Pidev tarbimine toitlustusettevõttes teeb ettevõtte konkurendivõimeliseks. (Котова, 2006, стр. 265) Ettevõtja jaoks on tähtis olla konkurentsivõimeline, kuna sellest sõltub ettevõtja tulu, ettevõtte maine ja kasv.

Teaduse ajaloos on neli suurt Hiina leiutist: kompass, paber ning trükkimine ja restoran. Tänapäevani tegutseb Hiina esimene restoran, mis ikka veel valmistab traditsioonilisi praetud tibusid. Samuti nii Hiinas kui ka Euroopas oli toitlustusettevõtete areng kiire ja

dünaamiline. Toitlustusettevõtted olid alati avalikuks kohaks. Toitlustuskohtades käidi mitte lihtsalt söömas, vaid ka inimestega suhtlemas ja ennast näitamas. Tähtsaks osaks oli 19. sajandi lõpp- 20. sajandi algus, kus toitlustuskoht oli peegel, kus inimene võis vaadata teiste inimeste elu ja olla märkamatu isegi siis, kui vaadata teise inimese silma. (Admin, 2014) Seega toitlustusettevõtted olid osa kultuurist, kus inimesed said näidata ennast ja vaadata teisi inimesi, osa kultuurist, kus said võtta osa nii vaesed kui ka rikkad.

Kui ettevõtja ettevõtlustegevuseks on toitlustus, siis ettevõtja jaoks on tähtis otsustada, millisenahab ettevõtja näha oma ettevõtet. Ettevõtja peab otsustada, kas pakub kiirtoitu, ajaveetmise või suhtlemise koht. Kui ettevõtja on otsustanud, et pakutakse kiirtoitu, siis milline on kiirtoiduettevõtte omapära või millele kiirtoiduettevõtte tugineb: näiteks aasia kiirtoit jne. Kõikidest sellistest otsustest oleneb ettevõtlustegevus, käive, ettevõtte suurus, personal. Toitlustusettevõtte on esiteks kommertsettevõtte, mis pakub klientidele toitu ja jooki vajaduste rahuldamiseks eesmärgiga teenida tulu (Джанджугазова, 2006, стр. 97). Eesti suurim toitlustusettevõtete kett on Baltic Restaurants Estonia AS. (Toitlustusettevõtete ja -teenuste liigid, kuupäev puudub)

Eesti keele seletatava sõnaraamatu järgi ajaviitekoht on meelelahutuskoht nagu näiteks restoran, kino, ööklubi (Eesti Keele Instituut, 2013b). Meelelahutussektor on üks tänapäeva tehnoloogilisemaid, kapitalistlikumaid ja kiiresti kasvav ja arenev kultuuri ja vabaaja ajaveetmise sektor. (Радионоу, 2010, стр 231). 15. sajandil linnades olid kõrtsid, pubid, mille põhieesmärgi kõrvalt, milleks oli pakkuda klientidele sööki ja jooki, oli pakkuda inimestele ajaveetmist (suhtlemist, meelelahutus). 19. sajandi lõpuks 20. sajandi alguseks oli näiteks Venemaal eriti populaarseks muutunud kaupmeeste seas selline ajaveetmise vorm nagu kollektiivajaviitmine, mil puhati kollektiivselt (ametlikult ja mitteametlikult), mida tavaliselt peeti kallides toitlustusettevõtetes. (Чижикова, Жаркова, 2015)

Kokkuvõtvalt selgus, et ettevõtja ideest areneb ettevõtlustegevus, mille juhtimiseks on vaja ettevõtjat. Selleks, et ettevõtlus toimuks on vaja sobivat ettevõtluse jaoks keskkond ja ettevõtjat. Ettevõtja otsustest ettevõtlustegevuses oleneb kui hästi areneb ettevõtlustegevus. Sellest oleneb ettevõtluse käive, suurus ja kasum. Toitlustusettevõtja majandusüksuseks on toitlustuskoht. Toitlustusettevõtte on majandusüksus, kus pakutakse toitlustusteenust. Toitlustusettevõtlus pärineb ammustest aegadest ning areneb pidevalt. Toitlustusettevõtjad on suurim töökohtade loojad, kuna vajavad töötajaid, kes teeksid tööd toitlustusasutuses.

Igal toitlustusettevõttel on oma omapära ning sõltuvalt ettevõtja leidlikkusest pakutakse toitu ja teenust.

1.2 Toitlustusettevõtja maksukohustus

Kõikidel ettevõtjatel, sh toitlustusettevõtjal, kaasneb ettevõtlustegevusega maksukohustus, mida tuleb täita. Samuti töötajate olemasolul peavad ettevõtjad registreerima oma töötajad töötamise registrisse. Ettevõtjad peavad olema maksukuulekad ja esitama deklaratsioone ning tasuma makse õigeaegselt.

Ettevõtlustegevus algab tegemise etapil- ettevõtte juriidilise vormi valimisel ja maksukohustuse täitmise süsteemis ning sel juhul on tähtis mitte see, mis paremini kõlab, vaid palju läheb maksma ettevõtte loomine, milliseid maksude optimeerimisi kasutatakse tulevikus. Sellest kõigest sõltub ettevõtte kulu, tarnijate ja tarbijate valik ning muud aspektid, näiteks tulu jaotus. (Буньковский, 2016, стр. 62) Ettevõtja teenib tulu, millega kaasneb vara suurenemine. Eesti keele seletatava sõnaraamatu järgi on tulu teatud perioodil isiku, majandusüksuse või kogu ühiskonna poolt omandatud raha või hüved (Eesti Keele Instituut, 2013c).

Toitlustusteenuse eest makstakse nii sularahas kui ka kaardiga. Pangatehinguid saab maksuhaldur kontrollida, kuid probleemseks jääb sularaha liikumine, kuna sularaha liikumist ei ole võimalik kunagi täpselt kontrollida. Kontrollida ei saa, kas sularahas tehtud maksed läksid toitlustusettevõttes ettevõtja tuludeks või tehti sularahas töötajatele väljamaksed. Sularaha plussiks on see, et kohustus on võtta sularaha vastu igasugustes tingimustes vastavalt seadusele ning koheselt teostatakse makse ja ei vaja spetsiaalset infrastruktuuri, lihtne kasutada (Ольховик, 2011, стр. 229). Kaasas ei ole vaja kanda sularaha, mis on inimese jaoks turvaline. Oma ostude või teenuse eest saab maksta pangakaardiga või kui ostetakse internetipoodides, siis saab maksta ostude või teenuse eest virtuaalselt ehk ülekandega.

Ettevõttes sularaha liikumise järelevalve on vajalik selleks, et kontrollida, kuidas ja kuhu liigub raha ning kas ei ole tegu rahapesuga. Samuti kui ettevõtja ei kajasta sularaha liikumisi õigesti, võib tekkida kahtlus, et ettevõtja võib maksta ümbrikupalka töötajatele, millega kaasneb maksukohustuse täitmata jätmine või tegu võib olla ka rahapesuga. Sularaha võib hoida kassas, seifis. Sularaha liikumine toimub kassas. Kassas raha liigub

välja või sisse. Tehakse sisse- ja väljamakseid, raske on kontrollida sularaha liikumist isegi siis, kui kassast väljastatakse arve. Sularaha on raha paberraha ja müntidena (Eesti Keele Instituut, 2013d). Sularaha sissetulekut ja väljaminekut registreeritakse kassaraamatus.

Kassaraamatus kajastatakse kassa jääk perioodi alguses, perioodi sissetulekud ja väljaminekud ja kassa jääk perioodi lõpus (Tsarjov, 2007). Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse kohaselt rahapesuga võib olla tegemist, kui kauplejad kaubandustegevuse seaduse tähenduses, kui neile tasutakse sularahas üle 15 000 euro või võrdväärne summa muus vääringus, sõltumata sellest, kas rahaline kohustus täidetakse tehingus ühe maksena või mitme omavahelist seost omava maksena, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti või kui mittetulundusühingud ja sihtasutused mittetulundusühingute ja sihtasutuste seaduse tähenduses, kui neile tasutakse sularahas üle 15 000 euro või võrdväärne summa. (Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus, 2016) Sularaha järelevalve puudus toob esile toitlustusettevõtetes erinevaid maksudega seotud probleeme.

Iga toitlustusettevõtja jaoks on oluline personal, mis alati ei vasta kaasaegsetele nõuetele. (Ткаченко, 2002, стр. 129). Toitlustusettevõtetes töötavad kokad, teenindajad, nõudepesijad. Toitlustusettevõtte personal kuvab toitlustusettevõtte mainet ja professionaalsust. Selleks, et maine püsiks ja toitlustusettevõtja oleks tasemel, teevad ettevõtjad erinevaid koolitusi personali jaoks. Näiteks veinikoolitused, kokteilikoolitused, etiketikoolitused. Personali koolitamine on tähtis, kuna koolitatakse teatud valdkonnas inimesi, et inimene saaks pakkuda klientidele paremat teenindust, arendada oskusi ja saada teadmisi, luua suhteid ettevõtja ja personali vahel. Hea ettevõtja ja töötaja omavahelised suhted mõjutavad nii ettevõttes töötavaid inimesi, ettevõtet ning kliente. Töövõtja jaoks on tähtis head, usaldusväärsed ja professionaalsed suhted oma töötajatega.

2015. aasta püsivaim töökohtade looja on olnud teenindussektor sh toitlustus (Statistikaamet, 2016, lk 216). Toitlustusettevõtjad pakuvad rohkesti töökohti, eriti suve- ja talveperioodidel, mil inimestel on puhkused ja pidulikud üritused. Tööturg aastal 2015 võrreldes 2011 aastaga majutus ja toitlustusettevõtete osas suurenes 18,4 protsendilt 26,1 protsendile, mis tähendab seda, et toitlustus ja majutusettevõtetes on tööhõive suur (Pöder, 2016, lk. 163). Tehtud töö eest makstakse inimestele palka. Eesti keele seletatava sõnaraamatu kohaselt on palk rahatasu tehtud töö eest (Eesti Keele Instituut, 2013e).

Toitlustusettevõtja teenib tulu, millest maksab töötajatele palka, palgale lisaks peab ta riigile tasuma sotsiaalmaksud.

Alates 2014. aastast peavad kõik tööd pakkuvad füüsilised ja juriidilised isikud registreerima töötajad Maksu- ja Tolliametis töötamise registris. Samuti saab töötaja kontrollida, kas ta on registreeritud, tema väljamaksud on deklareeritud ja maksud tasutud. Töötamise register on töötamisega seotud infot koondav register, mida peab Maksu- ja Tolliamet. Töötamise registris sisalduvad andmed on edaspidi aluseks töötamisega kaasnevatele sotsiaalsetele tagatistele nagu ravikindlustus, pension, töötuskindlustushüvitis. Registri rakendumisel jäi ära erinevate ametkondade dubleeriv tegevus andmete esitamisel, kogumisel ja töötlemisel, näiteks ei ole vaja enam töötajate andmeid Haigekassale esitada. (Maksu- ja Tolliamet, kuupäev puudub) Töötamise registri kasutusele võtuga on nii ettevõtjatel kui ka töötajatel rohkem kindlustunnet töötajad saavad palka, õigus saada arstiabi ja võimalus taotleda laenu. Samuti peab tööandja sõlmima töötajaga lepingu. Töölepingu seaduse § 1 töölepingu alusel teeb füüsiline isik (töötaja) teisele isikule (tööandja) tööd, alludes tema juhtimisele ja kontrollile. Tööandja maksab töötajale töö eest tasu. (Töölepingu seadus, 2017) Sellest järeldub, et töötaja on füüsiline isik, kes teeb teisele isikule tööd, mille eest saab töötaja palka ning tööandja on see, kes annab füüsilisele isikule tööd.

Töötamise register on korrastanud töösuhteid ja suurendanud maksulaekumist. Maksu- ja Tolliameti andmetel on 2014 aasta juulis kasutusele võetud töötamise register suurendanud aastaga maksulaekumisi 11,8 miljonit eurot. 2014 aastal said töötamise registreerimise kohustuse abil esmakordselt ametlikku sissetulekut 21 000 varem ümbrikupalka saanud inimest. (Maksu- ja Tolliamet, 2015) 2016 aastal suurenes maksulaekumine võrreldes 2014 aastaga 13,3%, mis näitab, et töötamise registri kasutusele võtuga maksulaekumine suurenes. (Maksu- ja Tolliamet, 2016a) Tööandja peab tasuma sotsiaalmaksu 33% (Sotsiaalmaksuseadus, 2017) töötuskindlustusemaks 0,8% (Töötuskindlustuse seadus, 2017). Töötajal on kohustus maksta maksud: tulumaks (20%) (Tulumaksuseadus, 2017), töötuskindlustusmaks 1,6%, kogumispension (2% või 3%) (Maksu- ja Tolliamet, 2016b), mille ettevõtja peab kinni pidama töötasust ja edastama maksuhaldurile. Lisaks peab tööandja tasuma täiendavat tööjõumaksud. Sotsiaalmaksu suurus on 33%, sotsiaalmaksust finantseeritakse riiklikku pensionikindlustust 20% ning riiklikku ravikindlustust 13%. Sotsiaalmaks on riigi jaoks suurim tuluallikas. (Sotsiaalmaksuseadus, 2017) Sotsiaalmaks tagab töötajatele sotsiaalsed hüved.

Vastavalt raamatupidamise seadusele § 3 lg 4 tulu on majandusliku kasu suurenemine aruandeperioodil vara lisandumise või suurenemisena või kohustiste vähenemisena, mille tulemusel omakapital suureneb, välja arvatud omanike sissemaksed omakapitali Raamatupidamiskohustuslane peab esitama iga aasta majandustulemuste kohta majandusaasta aruande, milles sisalduvad kõik tema majandusnäitajad. (Raamatupidamise seadus, 2017). Käibemaksuseaduse mõistes tulu võrdub käibega nii kaupade kui ka teenuste müügist. Käibemaksuseaduse § 4 järgi on käive: kauba võõrandamine ja teenuse osutamine ettevõtluse käigus, kauba või teenuse omatarve, kauba toimetamine teise liikmesriiki ilma võõrandamiseta oma sealse ettevõtluse tarbeks, kauba sundvõõrandamine tasu eest. (Käibemaksuseadus, 2017) Kuna müügitulu (käivet) vastavalt käibemaksuseaduse § 1 lg 1 maksustatakse käibemaksuga võidakse müügitulu varjata ning müügitulust jääb maksmata käibemaks ning tulu- ja sotsiaalmaksud. Käibemaksu maksustamisperiood on üks kalendrikuu ning käibedeklaratsioon esitab ettevõtja järgneva kuu 20-ks kuupäevaks. (Rahandusministeerium, kuupäev puudub) Riigile esitatud majandusaasta aruannete, mis esitatakse äriregistrisse, majandusnäitajad peavad kattuma maksuhaldurile esitatud deklaratsioonidega.

Käibemaks on riiklik maks, mis on riigi jaoks üheks tähtsamaks tuluallikaks. Käibemaks on olemuselt tarbimise ja kulutuse maks, mida makstakse järgneva kuu 20. kuupäevaks. Käibemaksu kogutakse maksukohustuslaselt (ettevõtjalt) ning käibemaksu kandjaks on lõpptarbivad, kes ostavad kaupa või teenust. Käibemaksuga maksustamine on reguleeritud Eesti riigi ning Euroopa Liidu õigusaktidega. Käibemaks on kaudne maks, mis on oma olemuselt tarbimise ja kulutuse maks, mida kogutakse Eestis ja kõikides teistes Euroopa Liidu liikmesriikides (Elling, 2014, lk 29-31). Selleks, et oleks võimalik tagada ühisturul põhivabadus kaupade ja teenuste vabaks liikumiseks on loodud Euroopa Liidus ühtne käibemaksu süsteem (Nõukogu Direktiiv 2006/112/EÜ, 2006). Maksustatakse kõik tehingut, mis on tehtud Euroopa Liidus maksukohustuslase poolt. Maksustavad tehingud on kaupade tarne või teenuse osutamine Euroopa Liidus. (Juurdepäas Euroopa Liidu õigusaktidele, 2015) Käibemaks on kaudne maks, mis tähendab seda, et inimese jaoks ei ole käibemaks nii märgatav, kui ta läheb poodi ja ostab tooteid, kui tulumaks, mis võetakse otse isiku teenitud tulust. Vastavalt Käibemaksuseaduse § 3 lõige 1 käibemaksukohustuslane (edaspidi maksukohustuslane) on ettevõtlusega tegelev isik, kes on registreeritud või kohustatud end registreerima maksukohustuslasena. (Käibemaksuseadus, 2017). Käibemaks sõltub kauba või teenuse väärtusest, käibemaksu

peetakse objektiivseks maksuks ning maksustamisel ei ole vahet, kes on müüja või kes on ostja (Lehis, 2012, lk 283)

Käibemaksukohustuslaseks saab registreerida end vabatahtlikult või siis kui ettevõtja on kohustatud registreerima end käibemaksukohustuslaseks. Registreerimiskohustus tekib ettevõtjal siis, kui ettevõtte käive on ületanud 16 000 eurot. (Elling, 2014, lk 218) Vabatahtlikuks käibemaksukohustuslaseks registreerimiseks on mitu võimalust. Isik võib esitada avalduse äriregistri infosüsteemi kaudu või taotleda notarilt avalduse koostamist. Teiseks võimaluseks on minna Maksu- ja Tolliametisse ja esitada registreerimisavaldus. Isik peab registreerimisel tõendama, et tegeleb ettevõtlusega Eestis või alustab ettevõtlust Eestis. Samuti on võimalus, kus ettevõtja registreeritakse käibemaksukohustuslaseks Maksu- ja Tolliameti algatusel. Seda tehakse sel juhul, kui maksuhalduril on andmed, et isikul tekkis registreerimiskohustus, kuid ta ei ole registreerimisavaldust esitanud õigeaegselt. (Elling, 2014, lk 218-219) Eeltoodust järeldeb, et maksukohustuslasena peavad kõik ettevõtjad sh toitlustusettevõtja, deklareerima müügikäivet, töötajate olemasolul tasuma töötajate tulu-, sotsiaalmaksud ning töötus- ja kindlustusmaksed, st täitma maksukohustust.

Aastal 2015 kogus Maksu- ja Tolliamet makse 5,94 miljardit eurot ehk 2,3 protsenti rohkem, kui riigieelarves planeeritud. Võrreldes 2014. aastaga laekus makse 7,7 protsenti enam. Juriidilise isiku tulumaksu laekus 2015. aasta riigieelarves ette nähtust 32,4 protsenti rohkem. Käibemaksu laekus kokku 1,86 miljardit eurot ning seda oli 9,5 protsenti rohkem kui aasta varem. Detsembris laekus sotsiaalmaksu võrreldes eelmise aastaga 6,2 protsenti enam. 2015 aasta viimasel kolmel kuul kasvas palgafond enam info ja side, majutuse ja toitlustuse ning avaliku halduse tegevusaladel. (Rahandusministeerium, 2016)

Ühiskond toimib kohustuslike maksude maksmisele. Maksude tasumine on kodaniku kohustus. Esmane riigi huvi on see, et kodanikud järgivad maksude maksmist ja käituvad vastavalt maksuõigusnormidele. (Randlane, 2013, p. 74) Maksukuulekus sõltub igast ettevõtjast ja iga ettevõtte finantsseisundist. Enamasti mõistetakse mitte maksukuuleka käitumise all maksudest kõrvalehoidumist või maksupettusi. (Randlane, 2011, p. 288) Maksupettused on tõsine ja kasvav probleem kogu maailmas. Igal aastal jääb saamata miljoneid maksutuluseid, näiteks käibemaksuna või ümbrikupalkade tõttu. Maksu vahe on suurem probleem kui kaotada tulu, see näitab selget mittevastavust. (Randlane, 2015, p. 1) Maksu maksja kohustuseks on õigeaegse maksustamise teabe esitamine, aruandlus ja

maksukohustuse täitmine. Maksukuulekuse mittevastamise mõiste lisaks maksudest kõrvalehoidmisele ka tahtlikud ja tahtmatud õigeaegsed maksude tasumata jätmised. (Webley, 2010, p. 2) Maksukuulekuse tagab korrektne ja õigeaegne maksude tasumine.

Kokkuvõtvalt selgus, et toitlustusettevõtetes on mitmeid töökohti ja personal tagab ettevõtte toitlustuskoha maine klientide seas. Klientidel on võimalus tasuda enam toitlustusasutustes teenuse eest sularahas ja pangakaardiga. Tööandjad maksavad teenitud tulust töötajatele töötasu ehk palka. Tööandja kohustus on töötaja registreerimine töötamise registris. Inimese registreerimine töötajate registris peaks tagama talle igakuise töötasu ja sotsiaalsed hüved. Toitlustusettevõtja rahaline sissetulek, mis tuleneb teenuse osutamisest või kauba müügist on tema müügitulu ehk müügikäive. Tulu mõiste on raamatupidamise seaduse kohaselt majandusliku kasu suurendamine, mille hulka kuulub ka muu tulu, mis ei kaasne otseselt teenuse osutamisega ja kauba müügist. Käibemaksuseaduse kohaselt on tulu kaibe võõrandamine või teenuse osutamine. Nendes seadustes on tulu erinevalt sõnastatud, kuid müügikäibe mõistes erisus puudub. Kõikidel registreeritud ettevõtjatel on kohustus deklareerida kogu tulu (müügitulu ja muu tulu) ning esitada samased andmed kõigis aruannetes, näiteks majandusaasta aruandes esitatud müügitulu peab ühtima käibemaksudeklaratsioonil esitatud müügitulu andmetega. Sama kehtib ka töötasude kohta, majandusaasta aruandes kajastatud töötasu summad peavad olema identsed tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsiooni esitatud andmetega. Tööandjana töötasu deklareerimisega kaasneb tööjõumaksude tasumine.

2. TOITLUSTUSETTEVÕTJA MAJANDUSTEGEVUS

2.1 Toitlustusettevõtjate tööjõumaksude deklareerimine

Toitlustusettevõtetes pakutakse inimestele toitlustusteenust. Toitlustusettevõtte on inimestele ajaveetmise kohaks, kus inimene saab süüa, näiteks hommiku- või lõunasööki ning õhtueinet. Tavaliselt klienditeenindus toimub söögilauas, kus klienti teenindatakse: tuuakse söögid, joogid ning hiljem tasutakse kliendi poolt arve.

Eesti territoorium koosneb 15 maakonnast, millest 13 maakonda asuvad mandril ning kaks saartel. Maakonnad omakorda jagunevad kaheks vallatüübiks: linnaalad ning linnavälised alad. (Eesti kaart, kuupäev puudub) Toitlustusettevõtjate edu sõltub sellest, kus toitlustusettevõtte asub, näiteks suured linnad. Mida suurem linn, näiteks Tallinn, seda rohkem on toitlustusettevõtteid, rohkem kliente ning suurem konkurents. Samuti toitlustusettevõtted sõltuvad linna tüübist, näiteks Pärnu. Pärnu on suvepealinn, kus turistide rohkuse ja puhkuste tõttu suureneb suveperioodil klientide arv.

Eestis on seisuga 01.01.2017 registreeritud 244 388 ettevõtjat, millest 2630 on toitlustusettevõtjad, kes kuuluvad EMTAKi koodi 56101 (Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2017). Toitlustusettevõtjad kuuluvad EMTAK majutuse ja toitlustuse klassifikaatori alla, mis omakorda jaguneb kolmeks: restoranid jm toitlustuskohad - sooja toidu pakkujad, toitlustamine üritustel – *catering* ja toitlustamine vabas õhus, jookide serveerimine - ajaviitekohad, kus põhiline osa müügitulust on jookide serveerimisest, nt ööklubid. EMTAK on rahvusvaheliselt ühtlustatud klassifikaatori NACE Eesti rahvuslik versioon. (Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2008)

Toitlustusettevõtjaid on 01.01.2017 seisuga registreeritud 2630 toitlustusettevõtjat, maakondade lõikes on enim Harjumaal ca 59% (1570), ülejäänud jagunevad maakondade lõikes, neist ca 14% on Pärnumaal (148). (Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2017). Toitlustusettevõtjat on registreeritud erinevate õiguslike vormidega; 2495 osäühingut, neist Pärnu maakonnas 139, 88 füüsilisest isikust ettevõtjat (Pärnu maakonnas 7), 18 aktsiaseltsi, 13 täisühingut, 8 usaldusühingut (Pärnu maakonnas 1), neli mittetulundusühingut ning neli tulundusühingut (Pärnu maakonnas 4).

Toitlustusettevõtjad võivad valida, kas tegeleda toitlustusega põhitegevusalal või pakuvad toitlustusteenust kõrvaltegevusalana. Põhitegevusala on tegevusala, millele põhiliselt keskendutakse. Näiteks toitlustusettevõtja põhitegevuseks on toitlustamine restoranis. Põhitegevusalal tegutseval ettevõtjal võib olla ka mitu kõrvaltegevusala, mis on reguleeritud ettevõtja sise-eeskirjades. Näiteks põhitegevusala on toitlustusteenus ning kõrvaltegevusalaks on lillede müük.

Alates 2013. aasta veebruarist avaldatakse Maksu- ja Tolliameti kodulehel ettevõtlusega seotud statistikat. Statistika avaldamine annab nii kohalikele omavalitsustele, töandjatele kui töötajatele võimaluse võrrelda töötasu, käivet, töötajate arvu jne sama tegevusala ettevõtetes nii maakonniti kui ka Eestis tervikuna ning see aitab kaasa ausa konkurentsi tagamisele ja teeb äritegevuse Eesti ettevõtlusmaastikul läbipaistvaks. Statistikas tuuakse välja kaksteist tegevusala valdkonda, kuhu kuulub ka toitlustus. (Maksu- ja Tolliamet, 2017)

Töö koostaja poolt viiakse läbi Pärnu maakonna põhitegevusalaga toitlustusettevõtjate 2015. aasta majandusaasta majandusnäitajate analüüs, tulemusi võrreldakse MTA statistiliste andmetega. Selleks, et teada saada kui palju eeldatavasti makstakse ümbrikupalka ning kui palju varjatakse käivet tuleb võrrelda erinevates aruannetes kajastatud andmeid. Andmed on kogutud Registrate ja Infosüsteemide Keskusest ja Maksu- ja Tolliameti statistikast ning töödeldud Microsoft Excelis.

Avalikult on kättesaadavad toitlustusettevõtjate 2015. aasta majandusaasta aruanded. Seetõttu teostatakse analüüs 2015. aasta äriregistrisse esitatud majandusaasta aruannete andmete põhjal. Pärnumaa on suvepealinn ning toitlustusasutused teenivad enamuse tulu suvel, mil on puhkuseperiood, ning talvel pühade ajal.

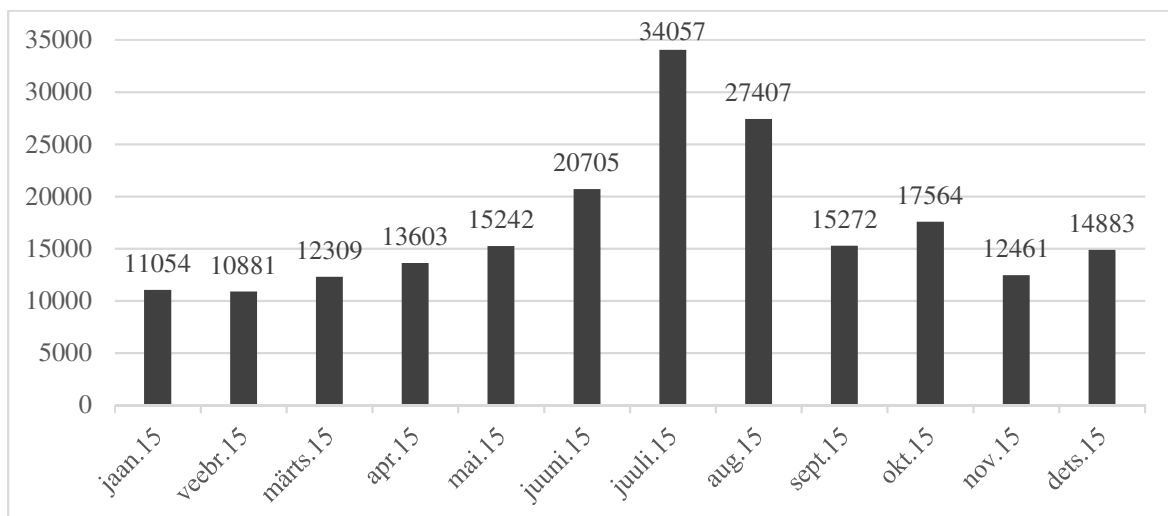
Äriregistris kogutud teabeanalüüsist nähtub, et 2015. aasta andmeid on majandusaasta aruannete kohta esitanud 110 ettevõtjat nendest 7 esitasid „0“ käibega aruande. Seetõttu analüüsitakse 103 ettevõtja majandusandmeid. Majandusaasta aruande põhjal on nende 2015. aasta käive kokku 15 818 646 eurot, kasum kokku 230 611 eurot ning töötajate arv kokku 712. Keskmise majandustegevuse käive ettevõtja kohta on 153 579 eurot, kasum 2 096 eurot ja töötajate arv 7 isikut. Töötaja kohta kasum töötaja kohta oli 324 eurot, müügikäive 22 217 eurot. (vt lisa 1)

Töö koostaja on arvamisel, et MTA kogub ettevõtjate käibe igakuisetelt käibemaksudeklaratsioonidelt, mis on igati loogiline. Töötajate arvu ja töötasu kogutakse

töö koostaja veendumusel tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioonilt. Seetõttu peetakse vajalikuks arvutada välja kogu käibest käibemaksudokumentide käive, et seda võrrelda MTA statistiliste andmetega. Käibemaksudokumentide analüüsitavate seas oli 96 ettevõtjat, kogu ettevõtjate käive moodustas nende käive 94% (15 449 626 eurot). FIE majandusaasta aruannet ei kajastu äriregistris, seega FIE käive, kasum ja töötajate arv ei ole töö koostajale teada, samas käibemaksudokumentide analüüsitaval perioodil oli neid kaks) esitavad nad deklaratsioone maksuhaldurile. (vt lisa 1)

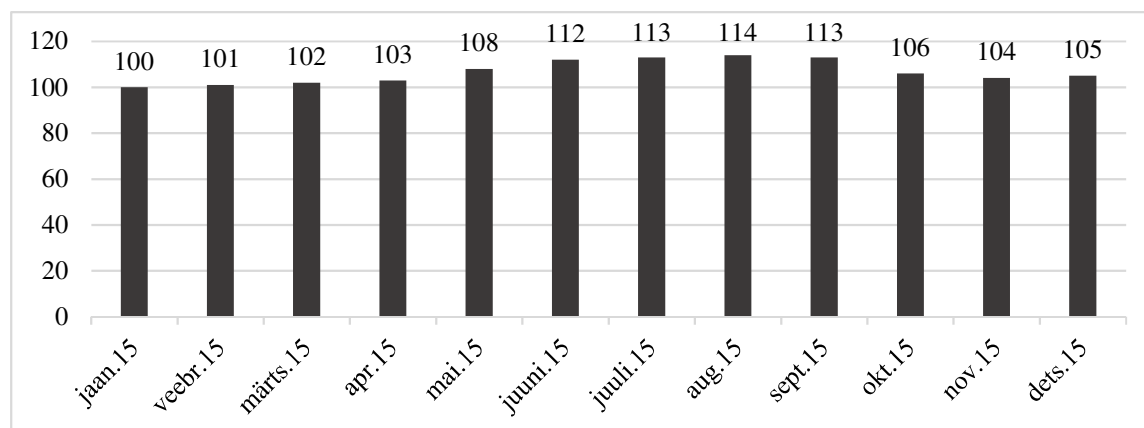
Saavutamaks töö eesmärki analüüsitakse majandusaasta aruandes esitatud näitajate vastavust MTA statistika andmetele. MTA statistika igakuine deklaratsioonide kogusumma peab vastama ettevõtjate majandusaasta aruandes olevate aasta müügi käibega. MTA statistikas on esitatud kõikide maakondade andmed kokku ja võimalik on neid sorteerida maakondade lõikes. Võrdlusanalüüs teostatakse vaid Pärnu maakonna toitlustusettevõtjate majandusnäitajate kohta.

Töö koostaja kogus 29.01.2017 seisuga majandusaasta aruannetest Pärnu maakonna toitlustusettevõtjate kohta järgmist: nimi, registrikood, vorm, käive, kasum, töötajate arv. Käibemaksudokumentide registreerimist kontrolliti MTA andmetest. (vt lisa 1) Järgnev analüüs teostatakse 29.01.2017 kogutud andmete põhjal. Töö koostaja oli veendunud, et andmed jäävad muutumatuks, kuid juhuslikud kontrollis selgus, et andmed muutuvad ajas pidevalt. Andmete numbrilistes näitajates märkimisväärne erisus puudub, seetõttu lähtutakse kogutud andmetest. Pärnumaakonna 2015. aasta keskmine müügi käive toitlustusettevõtja kohta suurim juulis. (vt joonis 1)

Joonis 1. Pärnu maakonna keskmine müügi käive toitlustusettevõtja kohta aastal 2015 (eurodes) (Maksu- ja Tolliamet, 2017, autori koostatud)

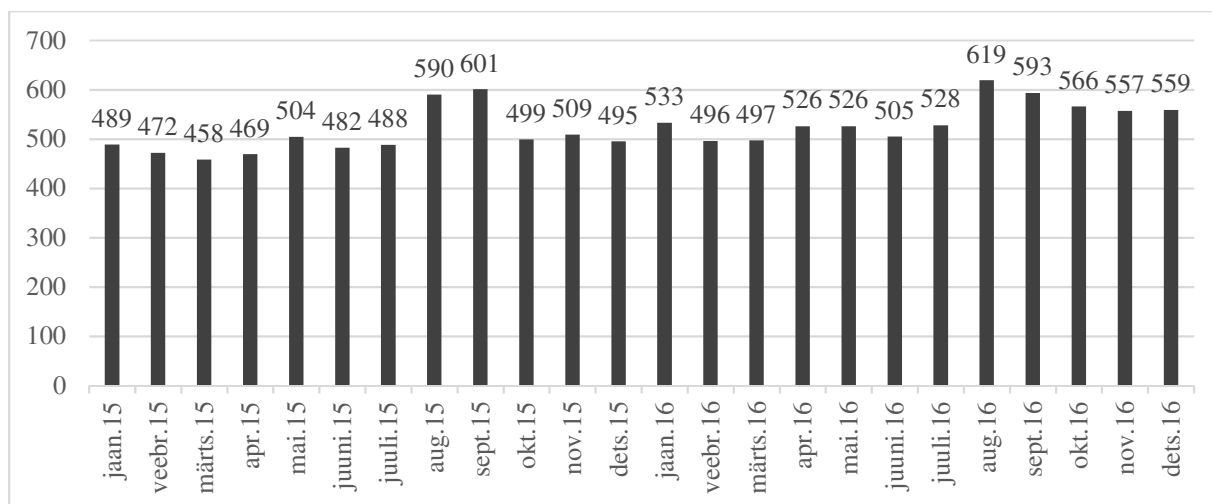
MTA statistika järgi oli Pärnu maakonnas toitlustusettevõtjate kohta 2015. aastal müügi käibe aastas 205 438 eurot (vt joonis 1), mis teeb aasta kogukäibeks 21 981 866 eurot, käivet deklareerinud ettevõtjate arv ühes kuus oli keskmiselt 107 (vt joonis 2).

Joonis 2. Pärnu maakonnas käivet deklareerinud toitlustusettevõtjate arv aastal 2015 (Maksu- ja Tolliamet, 2017, autori koostatud)

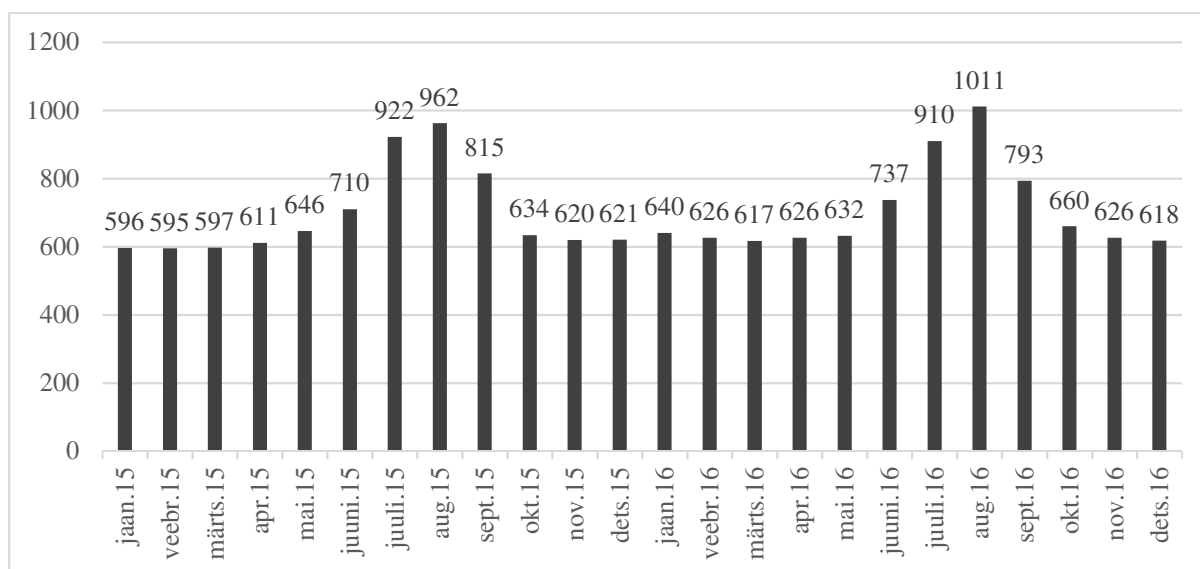
MTA-le deklareerisid 2015. aastal 107 toitlustusettevõtjat müügi käivet 21 981 866 eurot (vt joonis 1 ja 2), majandusaasta aruannetes avaldasid avalikkusele (riigile) müügi käivet 103 toitlustusettevõtjat summas 15 818 646 eurot (vt lisa 1), millest nähtub, et Pärnu maakonna toitlustusettevõtjad ei ole seadusekuulekad raamatupidamiskohustuslased. Maksukohustuslasena esitatakse aruandeid MTA-le, kuid majandusaasta aruanded jäetakse esitamata. Analüüsist nähtus, et Pärnu maakonna toitlustusettevõtjad täidavad endi kohustusi vaid osaliselt, jätavad esitamata majandusaasta aruande äriregistrisse. Sellest võib järeldada, et ettevõtjad täidavad vaid seda, millele pööratakse enam meedias tähelepanu.

2015. aasta jaanuaris oli keskmine brutopalk töötaja kohta 489 eurot. Võrreldes detsembriga toimus kasv ja keskmine tasu oli 495 eurot. 2016. aasta jaanuari kuus oli keskmine brutopalk töötaja kohta 533 eurot, detsembriks on palk kasvanud 559-le eurole. Suuremad keskmise palgaga kuud olid 2015. aastal september (601 eurot) ning 2016. aasta august (619 eurot). (vt joonis 3) Jooniselt nähtub, et keskmine brutopalk on olnud kuude lõikes ebastabiilne.

Joonis 3. Pärnu maakonna töötaja kohta keskmine brutopalk aastatel 2015-2016 (eurodes) (Maksu- ja Tolliamet, 2017, autori koostatud)

2015. aasta jaanuaris oli toitlustusettevõtetes palka saanud isikute arv 596, detsembris 621. Suurimad kuud, mil palka said isikud: juuli (922) ja august (962). 2016. aasta jaanuaris oli palka saanud isikute arv 640, detsembris oli 618. Kui 2015. aastal palka saanud isikute arv aasta lõpuks suurenes, siis 2016 aastal toimub palga saajate osas langus. 2016. aasta kõige suurimad kuud: juuli (910 isikut) ja august (1011 isikut). Nendel perioodidel (suve kuudel) on kõige rohkem palga saajaid. (vt joonis 4)

Joonis 4 . Pärnu maakonna toitlustusettevõtetes palka saanud isikute arv aastatel 2015-2016. (Maksu- ja Tolliamet, 2016, autori koostatud)

2015. aasta jaanuaris maksti töötajatele 291 444 eurot, detsembris 307 395 eurot. 2016. aastal jaanuari kuus maksti 341 120 eurot ning detsembri kuus 345 462 eurot. Võrreles 22

2015. aastaga suurenes jaanuaris ca 14% ning detsembris 11%. Töötajate arvu ja töötasu analüüsist nähtub, et 2015. aasta töötajate arv oli keskmiselt 694 ning neile maksti keskmiselt 504 eurot kuus. 2016. aastal oli keskmine töötajate arv 708 ning neile maksti 542 eurot kuus. (vt joonis 3 ja 4)

Võrreldes 2015. aasta majandusaasta aruannetes kajastatud töötajate arvu (vt lisa 1) ja MTA töötasu saanud töötajate arvu (vt joonis 4) selgus, et majandusaasta aruannete kohaselt on keskmine töötajate arv 712 töötajat, MTA-le on deklareeritud keskmiseks töötajate arvuks 694. Sellest nähtub, et 18 töötaja kohta ei ole tulu- ja sotsiaaldeklaratsioone esitatud. 2015. aastal oli keskmine töötasu 504 eurot. Teostatud analüüside põhjal saab arvutada deklareerimata töötasu summa ja tasumata maksukohustuse. Arvutuslikult on Pärnu maakonna toitlustusettevõtjad jätnud 2015. aastal 108 864 eurot, millest on tööjõumakse tasumata ca 36 000 eurot.

2015. aastal tegutses põhitegevusalas toitlustusettevõtjaid 2630. Nendest Pärnu maakonnas ca 6%. Üldistades tulemusi kõikidele selle valdkonna ettevõtjatele võib järeldada, et 94% ettevõtjatest Eestis jättis deklareerimata 282 isiku töötasu ja laekumata jäi tööjõumakse 600 000 eurot.

Kokkuvõtvalt selgus, et Eestis on registreeritud põhitegevusalana 2630 toitlustusettevõtjat, neist Pärnu maakonnas 148. Toitlustusettevõtjate müügikäive sõltub hooajalisusest, suve- ja talvehooajal on toitlustusettevõtjate müügikäive suurem. Analüüsist nähtus, et Maksu- ja Tolliameti avaldatud statistika ning Registrate ja Infosüsteemide keskuse andmed 2015. aasta kohta ei ühti. MTA statistika andmed põhinevad ettevõtjate poolt esitatud deklaratsioonidel. Registrate ja Infosüsteemide Keskuse andmed aga ettevõtjate poolt esitatud majandusaasta aruannetel. Pärnu maakonna toitlustusettevõtjate majandusnäitajate analüüsi tulemusi võib laiendada üle riigi. Kui Pärnu maakonnas jäi toitlustusvaldkonnas tööjõumakse aastas deklareerimata 36 000 eurot, siis Eestis tervikuna 600 000 eurot.

2.2 Varjatud töötasu

Müügikäibe ja töötasu deklareerimata jätmisega või vale andmete esitamisega jääb riigil saamata maksutulud. Ettevõtjad saavad deklareerimata käivet kasutada ilma lisanduva maksukohustusega. Selliselt käitudes nad ei täida võetud kohustusi korrektselt.

Maksukohustuslasena on kohustus deklareerida töötajate töötasud, müügitulu ja tasuda maksud ning raamatupidamiskohustuslasena on kohustus deklareeritud andmed kajastada majandusaasta aruandes. Raamatupidamiskohustuslane, kes on ühtlasi ka maksukohustuslane, peab kirjendama oma majandustehinguid õiglaselt ja õigesti ning kõik olulised majandusnäitaja (müügikäive, töötajate arv jms) kajastama majandusaasta aruandes, mille ta peab esitama äriregistrisse. Majandusaasta aruannetest saab Eesti riik koguda statistilisi andmeid.

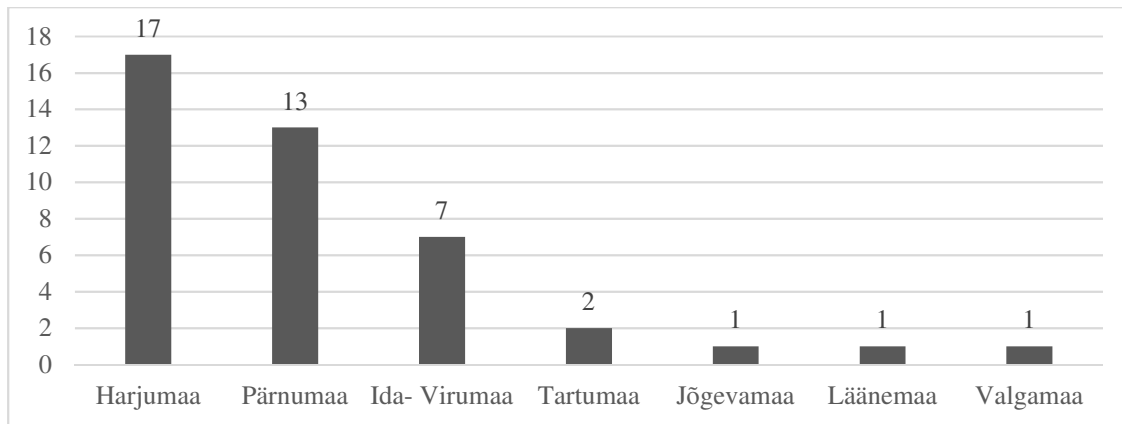
Ümbrikupalk on töötasu, mille maksmist ei registreerita raamatupidamises ning mille pealt makse ei maksta (Eesti Keele Instituut, 2009f). Ümbrikupalga maksmiseks toitlustusettevõtetes on mitu erinevat võimalust: maksta 100% ümbrikupalka või osaliselt, näiteks maksavad ettevõtjad miinimumpalka ning ülejäänud osa makstakse sularahas. 100% ümbrikupalka on raske tuvastada, kuna puuduvad andmed töötaja kohta (ta ei ole registreeritud töötajate registris), ning väljamaksete kohta.

Erinevate meedias kajastatud andmete alusel võib väita, et mõned töötajad saavad varjatult töötasu ehk ümbrikupalka. Töö koostaja on arvamusel, et ümbrikupalga maksja peab varjama oma müügikäibe suurust või muid andmeid. Seetõttu on vajalik teostada analüüsida nii ümbrikupalga saajate kui ka maksjate seas.

Selleks, et uurida inimeste teadlikkust ümbrikupalga saamise kohta viidi läbi küsitlus Google vormis, mis koosnes 10 küsimusest (vt lisa 2). Küsimustikule oli võimalik vastata ajavahemikus 7. märtsist kuni 20. märtsini 2017 aastal. Küsimustik oli anonüümne. Küsimustikule vastas kokku 73 inimest, millest oli 50 (68,5%) naist ja 23 (31,5%) meestesoost isikut, kellest 44 inimest (60,3%) vastanutest on töötanud toitlustusettevõttes. Edaspidises analüüsis käsitletakse vaid toitlustusettevõtetes töötavaid või töötanud isikute vastuseid.

Toitlustusettevõtetes töötanud inimesed jagunesid seitsme maakonna vahel (vt joonis 5). Kõige rohkem vastanutest töötasid Harjumaal (17 vastajat) ja Pärnumaal (13 vastajat). Kõige vähem vastanutest on töötanud Jõgevamaal, Läänemaal ja Valgamaal.

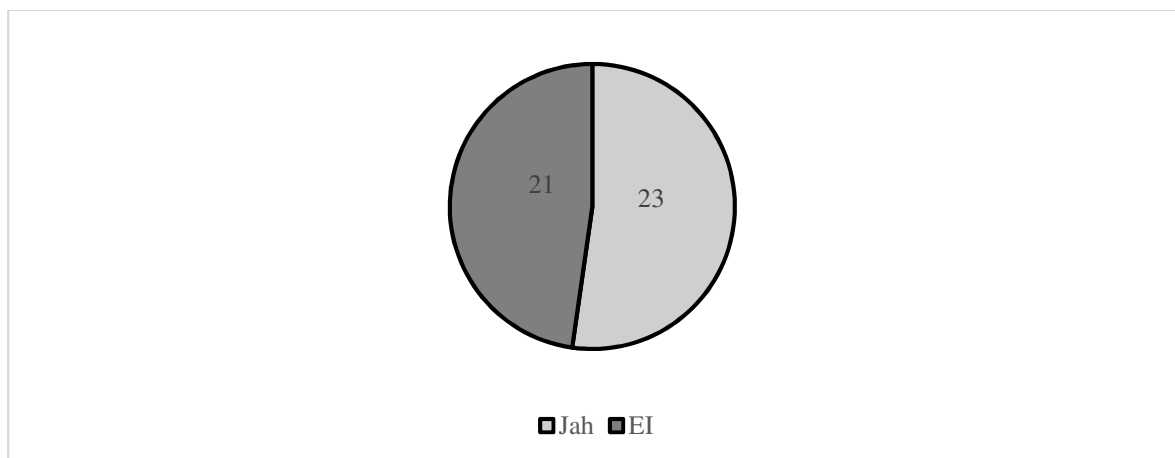

Joonis 5. Küsimustikule vastanute arvuline jagunemine maakonniti (autori koostatud)

Enim vastanutest on töötanud restoranides 20,5%, baarides 13,7% ja kohvikutes 9,5%. Kiirtoiduettevõtetes ja pubides on töötanud 6,8% vastanut. Vähem on töötanud sööklas 2,7%. Vastanutest oli 84,1% sõlmitud tööandjaga lepingu ning 15,9% leping puudus.

Nendest vastanutest, kes on töötanud või töötavad toitlustusettevõttes, on saanud ümbrikupalka 52,3%, millest saab järeldada seda, et üle poolte toitlustusettevõtetes töötanutest on kokkupuude ümbrikupalgaga. (vt joonis 6)

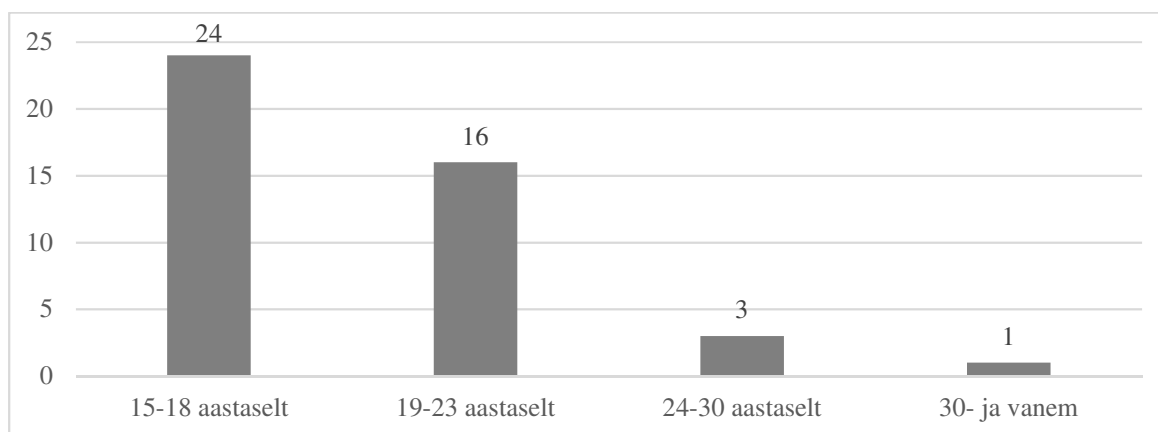
Joonis 6. Küsimustikule vastanutest toitlustusettevõttes saanud ümbrikupalka saanud isikute arv (autori koostatud)

Põhjuseks, miks ollakse nõus ümbrikupalgaga vastati järgmist:

1. Sai rohkem raha kätte.
2. Nii oli mugav mõlema poole jaoks.
3. Miinimumpalk oli ametlik osa ning ülejäänud anti ümbrikus.

4. Oli esimene töö ning ei julgenud töölepingut nõudma hakata.
5. Olin veel alaealine.
6. Liiga noor olin ning ei teadnud, mis see mulle tähendada võiks.
7. Kokkulepe oli selline.

Ümbrikupalka saanud isikud vanuse lõikes on 15-18 aastaselt, 19-23 aastaselt, 24- 30 aastaselt, 30- ja vanem. 60, 3% isikust 28,77%, kes on töötanud toitlustusvaldkonnas on saanud ümbrikupalka. Kõige rohkem on saanud ümbrikupalka inimesed vanuses 15-18 aastaselt 83,4%. Järgnevalt 19-23 52,3%. Kõige vähem on saanud ümbrikupalka 30 ja vanemalt aastates isikud 3,4% isikust. (vt joonis 7)

Joonis 7. Küsimustikule vastanute ümbrikupalka saanud vanuseline jaotus (autori koostatud)

Küsimus ümbrikupalgaga kaasneva kohta oli suunatud kõikidele vastajatele, ka nendele, kes ei ole kunagi ümbrikupalka saanud. 70-st vastanust 9 isikut (12,9%) arvavad, et ümbrikupalgaga ei kaota nad midagi, 57,4% arvavad, et kaotavad ravi- ja pensionikindlustuse, järgmiseks 29,7% arvavad, et kaotavad tööõnnetushüvitise. Kõikidest toitlustusettevõtetes töötanud inimestest on 45,4% tasustatud kõrgemalt, kui sel ajal kehtiv alamtunnitasu.

Küsimustiku analüüsist võib järeldada, et toitlustusettevõttes töötavatest inimestest peaaegu pooled on saanud või saavad ümbrikupalka erinevatel põhjustel. Levinum on kokkulepe nii inimeste kui ka tööandja jaoks maksta miinimumpalka ülekandega ja ülejäänud ümbrikus. Enamus ümbrikupalga saanutest on olnud alaealised, neil puudus valik

või ei julgenud nad küsida lepingut. 12,9% vastanutest arvavad, et ümbrikupalk ei mõjuta nende tulevikku. Analüüsist järeldub, et inimesed ei mõtle tulevikule perspektiivi tundega.

Kontrollimaks anonüümse küsimustikuga saadud andmeid viidi läbi kolm intervjuud (vt lisa 3) toitlustusettevõtete juhatajatega (A, B, C), kellest üks tegeles kiirtoitlustusega, teine restoraniga ja kolmas kohvikuga. Intervjuud viidi läbi 2017. aasta veebruaris ning keskmiselt kestsid kaks tundi. Samadel päevadel teostati ka vaatlus, mis kestis kaks tundi; jälgimaks külastajate rohkust ja nende eelistust arvete tasumisel. Intervjuu põhirõhk oli maksukuulekusel. Intervjueeritavatele lubati tagada anonüümsus. Intervjueeritavad on toitlustusvaldkonnas tegutsenud 4-19 aastat. Kõik on vormistanud end osaaühinguks ja käibemaksukohustuslaseks. Keskmise töötajate arv on 2-15, mille ühe hulka kuulub üks juhatause liige. Kaks ettevõtjat registreerivat töötajad töötamiseregistrisse esimesest päevast, üks teisest päevast. Kõik suhtuvad ümbrikupalka negatiivselt. (vt tabel)

Tabel. Intervjueeritavate ettevõtete juhatajate vastused (autori koostatud)

Küsimus/vastaja	A	B	C
Tegutsemise aeg	4	19	12
Äriühingu vorm	OÜ	OÜ	OÜ
Käibemaksukohustuslane	Jah	Jah	Jah
Töötajaid	2	10-15	3
Töötaja registreerimine töötamiseregistris	Esimesest päevast	Teisest päevast	Esimesest päevast
Ümbrikupalk	Ei	Ei	Ei

Kõik intervjueeritavad pidasid end maksukuulekaks, kuid nende suhtumine oli erinev. Üks vastas: „Maksa maksud, maga rahulikult!“. Ühel puudusid kokkupuuted maksuhalduriga ja üks hakkas peale maksuhalduri revideerimist käituma maksukuulekalt. Intervjuude analüüsis nähtub, et maksukuulekusse suhtutakse tõsiselt ja eitatakse ümbrikupalga maksmist. Samas ei selgunud, kas töötasu tasutakse 100% töötaja pangaarvele.

Kõikides toitlustuskohtades, kus viidi läbi intervjuu, on võimalik tasuda teenuse eest sularahas või pangakaardiga. Vaatlusaegadel viibis toitlustuskohtades kokku viis inimest, nendest maksis sularahas kolm. Tulenevalt läbiviidud teoreetiliste allikate (vt 1.2 alapeatükk) ja statistiliste andmete (vt 2.1 alapeatükk) ja vaatluse analüüsist järeldub, et

puudub kontrolli võimalus sularahas makstud teenuse kajastamisest maksuhaldurile esitatud andmetes. Töö koostaja arvates aitab toitlustusettevõtjate majandustegevust muuta läbipaistvamaks online kassasüsteemi loomine, mis edestaks kohesed maksed (nii sularahas kui pangakaardiga) maksuhaldurile.

Läbiviidud analüüsist lähtuvalt tehakse Rahandusministeeriumile järgmine ettepanek: võtta kasutusele ja muuta kohustuslikuks online kassasüsteem (masin-masin liides) toitlustusettevõtjate ja maksuhalduri vahel.

Kokkuvõttena selgus, et ümbrikupalka on erinevatel põhjustel saanud alaealised. Inimeste teadlikkust ning eriti alaealiste teadlikkust ümbrikupalga suhtes tuleb tõsta, kuna see võib mõjutada kõikide tulevikku. Kõikidest toitlustusettevõtetes töötanud inimestest on 45,4% tasustatud kõrgemalt, kui sel ajal kehtiv alamtunnitasu. Üks levinumatest ümbrikupalga saamise viise on see, et miinimumtöötasu kantakse isiku pangakontole ning ületanud summa antakse talle sularahas, mida tööandja ei deklareeri. Inimesed on teadlikud ümbrikupalgast, kuid nõustusvad sellega erinevatel põhjustel. Läbiviidud analüüsist nähtus, et ümbrikupalga maksmine vastab tõe ja ümbrikupalka on saanud või saavad üle poole vastanutest ning jäävad saamata tööjõumaksud.

KOKKUVÕTE

Toitlustusettevõttes pakutakse klientidele kaupa ja teenust, mille eest kliendid maksavad sularahas või kaardiga. Kuna toitlustusettevõtjatel on enamasti perioodiline majandustegevus, siis on toitlustusettevõtjat käive ja töötajate arv suurem. Seepärast võib esineda müügikäive ja tööjõumaksude deklareerimisega seotud probleemid.

Lõputöö teema oli aktuaalne, kuna käibe- ja tööjõumaksude probleem vajab lahendamist selleks, et vähendada maksupettusi ja maandada maksulaekumise riske. Sellest tulenevalt tuleb müügitulu deklareerimiskohustusele toitlustusettevõtjate poolt enam tähelepanu pöörata. Kuna deklareerimata müügitulu arvelt on võimalik maksta ümbrikupalka, siis tasumata jäävad tööjõumaksud ning võimalus on käibemaksu tagastusnõuet suurendada, mida tasaarveldatakse sisendkäibemaksu osas.

Lõputöö teema uudsus seisnes selles, et MTA andmete kohaselt ei ole käsitletud teadustöodes toitlustusettevõtjate müügitulu deklareerimise probleeme ning sellega seotud riske. Lisaväärtuseks oli see, et MTA saab täiendavalt informatsiooni toitlustusettevõtja müügikäibest ja võimalikest ümbrikupalga juhtumitest.

Probleemiks oli see, et müügikäibe deklareerimata jätmisega jääb riigil saamata maksutulu. Müügikäibe arvelt võidakse viia raha tulumaksu vabalt majandustegevusest välja või maksta ümbrikupalka, mille tõttu tööjõumaksud jäävad laekumata. Sularahas laekuva müügitulu deklareerimiskohustuse mittetäitmisel võivad tekkida probleemid sisendkäibemaksu maha arvamisel, ettevõtjad võivad teostada tasaarveldust sisendkäibemaksu osas.

Lõputöö eesmärgiks oli välja selgitada toitlustusettevõtjate müügitulu deklareerimiskohustuse täitmine Pärnu maakonna näitel. Eesmärk saavutati uurimisülesannetega.

Esimeseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade toitlustusettevõtja mõistest ja toitlustuskoha erisustest. Selgus, et ettevõtja ideest areneb ettevõtlustegevus, mille juhtimiseks on vaja ettevõtjat. Ettevõtja otsustest ettevõtlustegevuses oleneb käive, ettevõtte suurus ja kasum. Toitlustusettevõtja majandusüksuseks on toitlustuskoht. Igal toitlustusettevõttel on oma omapära ning sõltuvalt ettevõtja leidlikkusest pakutakse toitu ja teenust.

Teiseks uurimisülesandeks oli anda ülevaade toitlustusettevõtja maksukohustuse olemusest ja deklareerimisest. Selgus, et müügitulu ehk müügikäive on teenuse osutamisest või kauba müügist teenitud tulu. Kõik ettevõtjad peavad deklareerima müügitulu ja täitma maksukohustust: käibemaksukohustuslasena maksuma käibemaksu ja tööandjana tööjõumakse. Töötaja tuleb registreerida töötamise registris, millega tagatakse töötajale sotsiaalsed hüved.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli selgitada välja toitlustusettevõtjate poolt deklareerimata jäänud tööjõumaksud. Selgus, et Eestis on registreeritud põhitegevusalana 2630 toitlustusettevõtjat, neist Pärnu maakonnas 148. Toitlustusettevõtjate müügikäive sõltub hooajalisusest, suve- ja talvehooajal on müügikäive suurem. Maksu- ja Tolliameti poolt avaldatud statistika ning Registrate ja Infosüsteemide Keskuse andmed 2015. aasta kohta ei ühti. MTA statistika andmed põhinevad ettevõtjate poolt esitatud deklaratsioonidel, äriregistri andmed aga esitatud majandusaasta aruannetel. Läbiviidud analüüsist nähtus, et Pärnu maakonna toitlustusettevõtjad ei täida deklareerimiskohustust korrektselt st ei esita sarnaseid andmeid kõikides aruannetes. Pärnu maakonnas jäi toitlustusvaldkonnas tööjõumakse aastas deklareerimata ca 36 000 eurot, majandusnäitajate analüüsi tulemust laiendades selgus, et üle riigiliselt jääb tööjõumakse laekumata ca 600 000 eurot.

Neljandaks uurimisülesandeks oli selgitada välja toitlustusettevõtetes töötasustamise võimalikkus ümbrikupalgana. Selgus, et ümbrikupalka on erinevatel põhjustel saanud alaealised. Inimeste teadlikkust ning eriti alaealiste teadlikkust ümbrikupalga suhtes tuleb tõsta, kuna see võib mõjutada kõikide tulevikku. Üks levinumatest ümbrikupalga saamise viise on see, et miinimumtöötasu kantakse isiku pangakontole ning ületanud summa antakse talle sularahas, tööandja seda ei deklareeri. Inimesed on teadlikud ümbrikupalgast, kuid nõustuvad sellega erinevatel põhjustel. Läbiviidud analüüsist nähtus, et ümbrikupalga maksmine vastab tõe ja ümbrikupalka on saanud või saavad üle poole vastanutest ning riigil jäävad saamata tööjõumaksud.

Läbiviidud analüüsist lähtuvalt tehakse Rahandusministeeriumile ettepanek võtta kasutusele ja muuta kohustuslikuks online kassasüsteem (masin-masin liides) toitlustusettevõtjate ja maksuhalduri vahel.

Edaspidi soovitatakse analüüsida detailselt ettevõtjate poolt avalikkusele esitatavate majandusnäitajate erisuse põhjuseid.

SUMMARY

Catering service is mainly periodical, biggest sales revenues are achieved on summer months, and in the last months of winter. On these periods, catering enterprises are forced to increase their staff to adjust with the growing customer numbers. Because of that, the risk of tax fraud in the field of value added and labor taxes, are much higher than regulary.

The title of this thesis is „The Fulfilment of Declaration Obligation in the Catering Sector on the Basis of Pärnu County“. Thesis is written in estonian and consist of 43 pages and 5 additional pages with extras. There are 61 sources used in thesis.

Theme of the thesis is acutal, because problems, that may occure with value added and labor taxes need to be fixed, so that tax fraud is less common and to lower possible tax return risks.

Thesis novelty lies in the fact, that the data, that is held by Estonian Tax and Customs Board, hasn't been used in any research works that focuses on catering enterprises sales revenue or on the problems of declaring it and also risks associated with them.

Problem is, that by not declaring sales turnover correctly, states tax revenue suffers. At the expense of sales turnover, money can be transferred out of economy without any taxes paid from it or pay wages to unreporter workers in cash.

The purpose was to find out the fulfilment of declaration obligation in the catering sector on the basis of Pärnu Country.

Analysis were made of data from 2015 and were about Pärnu County's catering sectors economical indicators that themselves have presented to different institutsons. Analysis results show, that, in catering sector, there are in total of 36 000 euros of undeclared labor taxes in Pärnu County alone. On a state level, that means 600 000 euros of undeclared taxes.

Proposal to Ministry of Finance: introduce, implement and make mandatory to use online cash system between catering enterprises and tax inspectors.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Admin. 2014. *Кафе, рестораны и столовые в истории*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://lubopitnie.ru/kafe-restoranyi-i-stolovoyie/> [Kasutatud 07.04.2017]

Almerico, G. M., 2014. Food and identity: Food studies, cultural, and personal identity. *Journal of International Business and Cultural Studies*, pp. 1-7. Leitud: Google Scholar. [03.04.2017].

Буева., Е. (2005). Налоговое планирова предпринемательской деятельности. *Ученые записки Казанского университета. Серия Гуманитарные науки, выпуск 3*, стр 1-11. Leitud: Google Scholar. [09.04.2017].

Буньковский Д.В, 2016. Легальные и нелегальные способы налоговой оптимизации предпринимательского проекта. *ВЕСТНИК, выпуск 1*, стр. 61-67. Leitud: Google Scholar. [03.04.2017].

De Jong, A., Higgins. D.M., Driel, H., 2015. Towards a new business history?. *Business Histor*, pp. 5-29. Leitud: Google Scholar. [03.04.2017].

Джанджугазова, Е., 2006. Литературный трактир или национальннк особенности трапезы. *Современные проблемы сервиса и туризма, выпуск 3*, стр. 97-101. Leitud: Google Scholar. [12.03.2017].

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus. (kuupäev puudub). Ettevõtte rajamisega seotud toimingud. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.eas.ee/alustav/ari-planeerimine/ettevotte-rajamisega-seotud-toimingud/> [Kasutatud 20.04.2017].

Eesti Keele Instituut, 2009a. *Eesti keele seletav sõnaraamat*. [Võrgumaterjal Leitav: <http://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=majandus%C3%BCksus&F=M> [Kasutatud 09.04.2017].

Eesti Keele Instituut, 2009b. *Eesti keele seletav sõnaraamat*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=ajaviitekoht&F=M> [Kasutatud 04.05.2017].

Eesti Keele Instituut, 2009c. *Eesti keele seletav sõnaraamat*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=tulu&F=M> [Kasutatud 04.05.2017].

Eesti Keele Instituut, 2009d. *Eesti keele seletav sõnaraamat*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=sularaha&F=M> [Kasutatud 04.05.2017].

Eesti Keele Instituut, 2009e. *Eesti keele seletav sõnaraamat*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=palk&F=M> [Kasutatud 04.05.2017].

Eesti Keele Instituut, 2009f. *Eesti keele seletav sõnaraamat*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=%C3%BCmbrikupalk&F=M> [Kasutatud: 05.04.2017].

Eesti kaart, kuupäev puudub. *Eesti Maakonnad*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.eestikaart.com/maakonnad/> [Kasutatud 29.01.2017].

Elling, T., 2014. *Käibemaks. Abiks tudengile ja töötavale praktikule*. Print Best Trükikoda OÜ.

Harral, P. K., 2016. Straight Arrow. *Fort Worth Business Press*, pp. 68-73. Leitud: Google Scholar. [05.02.2017].

Horeca. Kuupäev puudub. *История ресторанного бизнеса*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://alexgroupe.com/granitor-kofe-stati.php?id=11> [Kasutatud 04.04.2017].

Juurdepäas Euroopa Liidu õigusaktidele, 2015. *ELi ühine käibemaksusüsteem*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=URISERV%3A131057> [Kasutatud 06.12.2016].

Kirsipuu, M., Silberg, U., 2013. Women in Family Enterprises in Estonia. *Discussions on Estonian Economic Policy Topical issues of economic policy in the European Union*, pp. 74-92. Leitud: Google Scholar. [02.01.2017].

Котова, Г., 2006. Психалогия ресторанного сервиса и бизнеса: Поиск исследовательских векторов. *Известия Южного федерального университета. Технические науки*, выпуск 99, стр. 265-269. Leitud: Google Scholar. [06.04.2017].

Кошелева, Т. (2009). Сушность и значение малого предпринимательства. *Общество. Среда. Развитие (Terra Humana)*, выпуск 3, стр. 18-25. Leitud: Google Scholar. [06.04.2017].

Käibemaksuseadus (2017).

Lehis, L., 2012. *Maksuõigus*. Juura.

Lynne, 2000. *Food Timeline*. [Võrgumaterjal] Leitud:

<http://www.foodtimeline.org/restaurants.html#colosseum> [Kasutatud 10.02.2017].

Ломшин, А., 2011. Преступления в сфере малого и среднего бизнеса: История развития. *Вестник Челябинского государственного университета*, стр. 90-94.

Leitud: Google Scholar. [07.04.2017].

Maksu- ja Tolliamet, kuupäev puudub. *Ümbrikupalk pureb aina vähem*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <http://palk.emta.ee/tootajaregistris> [Kasutatud 29.01.2017].

Maksu- ja Tolliamet, 2015. *Töötamise register on korrastanud töösuhteid ja suurendanud maksulaekumist*. [Võrgumaterjal] Leitav:

<http://www.emta.ee/et/uudised/tootamise-register-korrastanud-toosuhteid-ja-suurendanud-maksulaekumist> [Kasutatud 29.01.2017].

Maksu- ja Tolliamet, 2016a. *Riigieelarve laekumise aruanne*. Allikas: [Võrgumaterjal]

Leitav: https://www.emta.ee/sites/default/files/kontaktid-ja-ametist/maksulaekumine-statistika/maksulaekumine/riigieelarve_laekumise_aruanne_detsember_2016.pdf

[Kasutatud 06.04.2017].

Maksu- ja Tolliamet, 2016b. *Maksumäärad ja maksuvaba tulu suurus*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <https://www.emta.ee/et/eraklient/tulu-deklareerimine/maksumaarad> [Kasutatud 29.01.2017].

Maksu- ja Tolliamet, 2017. *Toitlustus*. [Võrgumaterjal]

Leitav: <http://www.emta.ee/et/kontaktid-ja-ametist/maksulaekumine-statistika/tegevusalade-statistika/toitlustus> [Kasutatud 29.01.2017].

Maksukorralduse seadus (2017).

Мальшкіна, Е. 2014. Эволюционный путь развития индустрии общественного питания в дореволюционной России. *Социально-экономические явления и процессы*,

Выпуск 2, стр. 72-78. Leitud: Google Scholar. [06.04.2017].

Нагоров, В., Колмацуй, А. 2009. Предпринимательство как фактор производства.

Известия Томского политехнического университета, выпуск 6, стр.

37-40. Leitud: Google Scholar. [06.04.2017].

Nõukogu Direktiiv 2006/112/EÜ (2006)

O'Brien, G., 2016. An Appetite for Entrepreneurship. *BusinessWest*. Vol. 33, pp 6- 44
Leitud: EBSCOhost. [21.01.2017]

Ольховик, Н., 2011. Основные тенденции развития наличного денежного обращения. *Известия Оренбургского государственного аграрного университета, Выпуск 31-1*, стр. 226- 229. Leitud: Google Scholar. [06.04.2017].

Палкин, М. В., 2016. Инновационное предпринимательство: понятие, сущность и специфика. *Вестник ВСГУТУ, Выпуск 58*, стр 89- 96. Leitud: EBSCOhost [21.11.2016]
Raamatupidamise seadus (2016).

Pöder, K., 2016. *Eesti statistika aastaraamat 2016*. Ofset OÜ.

Rahandusministeerium, kuupäev puudub. *Käibemaks*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.fin.ee/280/> [Kasutatud 21.11.2016].

Rahandusministeerium, 2016. *Makse laekus aastaga oodatust 2,3 protsenti rohkem*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.fin.ee/makse-laekus-aastaga-oodatust-23-protsenti-rohkem/> [Kasutatud 21.11.2016].

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus (2016).

Randlane, K., 2011. Maksukuulekus ja selle tähendus sisejulgeoleku teoreetilises käsitluses. *Sisekaitseakadeemia Toimetis*, lk. 284-301. [02.04.2016].

Randlane, K., 2013. A systematic approach to tax compliance: the case of Estonia. *Modern Economy: Problems, Trends, Prospects*, pp. 73-93. Leitud: EBSCOhost. [05.01.2017]

Randlane, K. 2015. Tax Compliance as a System: Mapping the Field. *International Journal of publick amination*, pp. 1-11 Leitud: Google Scholar. [02.04.2017]

Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2008 a. *Klassifikaatori otsing*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://emtak.rik.ee/EMTAK/pages/klassifikaatorOtsing.aspx> [Kasutatud 23.01.2017]

Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2008 b. *Näpunäiteid tegevusala määramiseks*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://abiinfo.rik.ee/napunaiteidtegevusalamaaaramiseks> [Kasutatud 23.01.2017].

Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2017a , autori koostatud. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://ariregister.rik.ee/> [Kasutatud 05.01.2017].

Registrite ja Infosüsteemide keskus, 2017b . *Äriregister ning mittetulundusühingute ja sihtasutuste register maakonniti seisuga 01.01.2017*. [Võrgumaterja] Leitav: http://www2.rik.ee/rikstatfailid/failid/tabel.php?url=17_01mk.htm [Kasutatud 31.07.2017].

Родионов, И. 2010. Парк развлечений как инновационная форма культурно-досуговой деятельности. *Молодой ученый, выпуск 5*. стр. 231-234. Leitud: EBSCOhost [11.05.2016]

Sotsiaalmaksuseadus (2017)

Toitlustusettevõtete ja -teenuste liigid, kuupäev puudub. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.argokirjastus.ee/www/products/1-1344593729.pdf> [Kasutatud 12.12.2016].

Tsarjov, R., 2007. *Rahaliste vahendite arvestus*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://kingpool.hak.edu.ee/materjalid/R.%20Tsarjovi%20raamatupidamise%20%F5piobjektid%20/raha%20arvestus/index.html> [Kasutatud 10.01.2017].

Ткаченко, 2002. Стандартизация образовательных услуг как фактор развития туризма. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского, Выпуск 1*, стр. 128- 136. Leitud: Google Scholar [06.04.2017]

Троцкая, И. 2010. Троцкая, И. 2010. Предпринимательский риск и риск предпринимателя в теории гражданского. *Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена, выпуск 120*, стр. 216- 227. Leitud: Google Scholar [06.04.2017].

Tulumaksuseadus (2017).

Töölepingu seadus (2017).

Töötuskindlustuse seadus (2017)

Veterinaar- ja Toiduamet, 2015. *Tegevusloa taotlemine*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.vet.agri.ee/?op=body&id=98> [Kasutatud 25.02.2017].

Webley, P. 2010. *Tax Evasion: An Experimental Approach*. Cambridge University Press.

Äriseadustik (2017).

Чижикова, В., Жаркова, А., 2015. *Культурно-досуговая деятельность*.
[Võrgumaterjal] Leitav: <http://kursak.net/kulturno-dosugovaya-deyatelnost-pod-redakciej-v-m-chizhikova-i-a-d-zharkova/> [Kasutatud 10.05.2017]

LISAD

Lisa 1. Pärnu maakonna toitlustusettevõtjad aastal 2015

Pärnu maakonna toitlustusettevõtjate andmed on saadud Registrite ja Infosüsteemide Keskusest esitatud 2015. aasta majandusaasta aruannetest (Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2017).

Nimi	Registri-kood	Vorm	KMKR*	Käive (euro)	Kasum (euro)	Töötajate arv
Blauinvest OÜ	11103513	OÜ	+	604 251	8 347	34
Andrey Alexandrov	11248223	FIE	+	?*	?*	?*
Aale talu	11635291	FIE	-	?*	?*	?*
Agiato OÜ	11700373	OÜ	+	216 967	2 104	7
Arturi Köögid OÜ	11770244	OÜ	+	656 243	-3 870	27
Alabama OÜ	12071809	OÜ	+	169 078	26 403	8
Annerberg Osäihing	12619638	OÜ	+	223 569	3 849	11
2T Catering OÜ	12657917	OÜ	+	426 772	-32 897	45
A resto OÜ	14045182	OÜ	+	0.00	- 754	0
Coffe Caroline OÜ	11110890	OÜ	+	?*	?*	?*
Cotze OÜ	11373454	OÜ	+	60 616	7 585	2
Cherry OÜ	12016182	OÜ	-	0.00	0.00	0
Ebraus OÜ	12085378	OÜ	-	0.00	0.00	0
EESTILAT OÜ	12120146	OÜ	-	87 753	-25 515	7
BOHEEM OÜ	12630829	OÜ	+	63 717	-22 479	5
Castoractivity OÜ	12659141	OÜ	-	0.00	-5 359	0
Cafe & Gallery OÜ	12709689	OÜ	-	0.00	- 415	0
DriimTruck OÜ	14010634	OÜ	-	?*	?*	?*
Cantina Fiesta OÜ	14072463	OÜ	+	?*	?*	?*
Ene Vahuvee Sauli äri	10070605	FIE	-	?*		?*
Halinga Restoran OÜ	11159488	OÜ	+	178 965	-11 025	8
Giovare OÜ	12354884	OÜ	-	12 663	8 900	0
Fresh-in OÜ	12489696	OÜ	+	17 625	-2 014	2
Feilenment OÜ	12643996	OÜ	-	?*	?*	?*
GTA Grupp OÜ	12644441	OÜ	+	47 006	15 240	1
Ephesus OÜ	12693221	OÜ	+	236 270	6	30
Glooren OÜ	12698483	OÜ	+	22 013	3 267	1
Hea Maa OÜ	12810419	OÜ	+	60 185	-20 332	6
Fishke OÜ	12936907	OÜ	-	?*		
Holland-Motors OÜ	10705380	OÜ	-	15 941	3 588	0
Ingli puudutus OÜ	11493193	OÜ	+	204 266	11 303	9
Karaleva OÜ	12067794	OÜ	+	118 239	720	5
Kohvik OÜ	12514715	OÜ	-	5 269	- 225	1

Lisa 1 jätk

Kihnu Küek OÜ	12600188	OÜ	-	7 000	-1 773	1
Julik Best Coffee OÜ	12708075	OÜ	-	2 497	-3 276	0
Klaud Cafe OÜ	12789197	OÜ	+	171 495	-24 291	8
Hellas Food OÜ	12833946	OÜ	+	34 677	-7 429	5
Hotell Wesset OÜ	12956927	OÜ	+	2	- 392	0
KAKS SAIA OÜ	14085997	OÜ	+	?*	?*	?*
Kolhethi OÜ	11662158	OÜ	+	117 413	-7 712	5
MaheMaa OÜ	11909951	OÜ	+	420 792	56 410	15
Kuusetuka OÜ	12317021	OÜ	-	0.00	0.00	0
Krull OÜ	12380321	OÜ	+	7 533	-35 092	6
Liiter OÜ	12448651	OÜ	-	0.00	- 101	0
Majakas OÜ	12638400	OÜ	+	299 302	36	14
Kohvik Rosin OÜ	12777691	OÜ	+	5 372	-1 000	1
LLL OÜ	12977929	OÜ	+	?*	?*	?*
Looduse Loitsud OÜ	12999457	OÜ	-	?*	?*	?*
Krõbevahvel OÜ	14034617	OÜ	-	?*	?*	?*
Osäühing Bannerton	10657936	OÜ	+	120 557	9 253	4
Matmar Toitlustuse OÜ	10929607	OÜ	+	54 845	1 100	3
METROBAR OÜ	11945583	OÜ	+	91 994	676	4
M&G Toitlustus OÜ	12127295	OÜ	+	?*	?*	?*
Munchilla OÜ	12237523	OÜ	-	0.00	0.00	0
Odysseus OÜ	12284037	OÜ	+	73 570	3 527	1
Mole OÜ	12492913	OÜ	+	248 160	30 743	5
MJ Toitlustus OÜ	12621517	OÜ	-	51 140	-17 581	2
My Food Invest OÜ	12623798	OÜ	+	82 767	2 052	3
Nosib OÜ	14039046	OÜ	-	?*	?*	?*
osäühing Hore	10021109	OÜ	+	422 477	18 966	16
osäühing Kadri	10044228	OÜ	+	334 502	17 327	24
osäühing Joonas KT	10083547	OÜ	+	81 027	328	6
Osäühing EKA Toitlustus	10119558	OÜ	+	64 162	-3 465	5
Osäühing Hommiku	10208871	OÜ	+	129 560	-2 647	10
Osäühing F 3	10250620	OÜ	+	309 862	7 173	15
Osäühing Kesling	10550701	OÜ	+	65 323	1 045	4
Osäühing Heidres	10719353	OÜ	+	188 644	-7 595	9
Osäühing Helmond	10765933	OÜ	-	?*	?*	?*
osäühing Carlos Cafe	10837880	OÜ	+	96 415	28	5
osäühing Kurent	10044234	OÜ	+	119 939	-1 967	2
osäühing MV & R	10208492	OÜ	+	232 534	891	9
osäühing Motel Maria	10357418	OÜ	+	29 135	0.00	2
Osäühing Kingexport	10441509	OÜ	+	2 265 662	201 175	44
osäühing LACOSTENA	11031966	OÜ	+	213 466	- 208 565	8
Osäühing PRIMOS GRUPP	11101655	OÜ	+	69 073	11 425	3
osäühing Nostalgos	11185406	OÜ	-	39 339	919	3
osäühing KRISBERT	11216281	OÜ	+	234 980	290	9
OSAÜHING MaxBel	11422141	OÜ	-	?*	?*	?*
Osäühing Loob International	11903633	OÜ	-	?*	?*	?*
Osäühing TE Ehitus	10119564	OÜ	-	26 544	11	3
Osäühing Sartalaan	10166823	OÜ	-	?*	?*	?*
osäühing Vexit	10297981	OÜ	-	40 716	-12 869	3
Osäühing Sander LKP	10314248	OÜ	-	49 510	1 390	4
osäühing Ravelte	10623972	OÜ	+	160 346	-7 729	6
Osäühing Stewson	10658479	OÜ	-	0.00	0.00	0

Lisa 1 jätk

Osaihing Reneman	10817067	OÜ	+	71 886	-2 874	4
Osaihing Rest Best	10931550	OÜ	+	540 474	29 251	15
Osaihing Punane Torn	10982116	OÜ	+	93 202	-8 798	3
osaihing Sigmonton	11656034	OÜ	-	?*	?*	?*
OÜ ELEKAASIK-RIIN	11103140	OÜ	+	182 891	6 466	7
OÜ Altvälja	11636043	OÜ	+	8 147	1 378	1
OÜ Karmoon	12010305	OÜ	-	13 802	1 519	0
OÜ ALLIKAKOOPA	12109305	OÜ	+	26 200	2 302	1
OÜ Fragum	12397764	OÜ	-	85 043	-40 511	4
OÜ Citron Gurmande	12753093	OÜ	-	?*	?*	?*
OÜ Kohvikultuur	12779508	OÜ	-	?*	?*	?*
OÜ Koko Kookos	12825220	OÜ	-	12 108	31	1
OÜ Hommiku Kohvik	14010775	OÜ	-	?*	?*	?*
OÜ KELDRIKOHVIK	14096831	OÜ	+	?*	?*	?*
OÜ Lacree Kaubandus	10930875	OÜ	+	101 652	35	7
OÜ Kollane Koer	11800235	OÜ	+	122 325	-2 190	6
OÜ Ormello Kaubandus	11948765	OÜ	+	45 246	13 799	2
OÜ Lille Toidutare	11985022	OÜ	-	38 826	2 015	4
OÜ KS Kaivis	12251828	OÜ	+	43 238	-2 382	3
OÜ Neve Group	12305532	OÜ	-	0.00	-1 431.00	0
OÜ Kvaliteetteenused	12328987	OÜ	-	15 768	5 260	1
OÜ LEHE KOHVIK	12462473	OÜ	+	484 982	46 291	16
OÜ Peatükk	12844179	OÜ	-	0.00	0.00	0
OÜ LaBre	12848758	OÜ	+	?*	?*	?*
OÜ R&G	11527012	OÜ	+	33 556	1 619	2
OÜ Uulu Kohvik	11636920	OÜ	+	69 841	-3 473	2
OÜ TRÜHVEL	11641392	OÜ	+	34 808	92	1
OÜ Risco	11700858	OÜ	+	256 380	1 512	11
OÜ Poisi Eine	11935917	OÜ	+	94 572	- 346	2
PestoRi OÜ	12014935	OÜ	+	79 748	3 644	0
OÜ PÄRNU RANNAKOHVIK	12463320	OÜ	+	102 483	22 534	16
P-Cafe OÜ	12555111	OÜ	+	162 945	-1 559	9
OÜ Spezial	12698997	OÜ	-	?*	?*	?*
Piilupardi OÜ	14072500	OÜ	-	?*	?*	?*
PJK Haldus OÜ	11423137	OÜ	+	892 114	110 807	28
PJV Halduskoda OÜ	11721731	OÜ	+	396 813	23 587	11
Revmark OÜ	11904472	OÜ	-	0.00	0.00	0
Pimenta OÜ	11997781	OÜ	+	50 070	3 988	3
Raekoja OÜ	12269629	OÜ	+	62 639	1 541	4
Pizza Hunt OÜ	12391328	OÜ	+	139 449	498	11
Ringi Lounge OÜ	12588412	OÜ	+	45 895	1 262	2

Relamari OÜ	12642732	OÜ	+	23 114	494	1
-------------	----------	----	---	--------	-----	---

Lisa 1 jätk

Projekt Baar OÜ	12728712	OÜ	+	90 528	13 146	1
RABASAKH OÜ	14155491	OÜ	-	?*	?*	?*
Tiia Olli	10900986	FIE	-	?*	?*	?*
Thea Tammeleht	11061074	FIE	-	?*	?*	?*
SIMEAG PROJEKTID OSAÜHING	11185451	OÜ	+	211 690	58 547	5
Supelsaksad OÜ	11702165	OÜ	+	603 779	1 207	19
Sõõrikumeistrid Pärnu OÜ	11962920	OÜ	-	15 937	- 752	2
Sillufan OÜ	12252280	OÜ	-	85 208	6 904	5
TERI INVEST OÜ	12361810	OÜ	-	?*	?*	?*
Rüütli Diner OÜ	12741380	OÜ	-	127 369	-3 712	9
Tabaloo OÜ	12892297	OÜ	-	?*	?*	?*
Rüütli Baar OÜ	14061896	OÜ	-	?*	?*	?*
usaldusühing Elbo	10070036	UÜ	-	?*	?*	?*
Tulundusühistu Kontakt AM	10122678	TÜ	+	362 286	21 253	13
Õie Kukk	10794596	FIE	+	?*	?*	?*
Toiduteema OÜ	11906241	OÜ	+	89 060	1 290	2
Ulberg OÜ	12357150	OÜ	+	83 075	211	2
Väikese Prints Kohvik OÜ	12450978	OÜ	-	?*	?*	?*
Urmet Labidas	12668950	FIE	-	?*	?*	?*
Valge Karussell OÜ	12890938	OÜ	+	?*	?*	?*
Tiivad Ratastel OÜ	14021030	OÜ	+	?*	?*	?*

KMKR* - käibemaksukohustuslaseks registreerinud

„+“- registreerinud

„-“- mitte registreerinud

?* -andmed puuduvad, aruanne estitamata

Lisa 2. Küsimustik ümbrikupalga kohta

1. Sugu
2. Kas oled töötanud toitlustusvaldkonnas? Kui ei, siis liigu 9 küsimuse juurde.
3. Millises toitlustusettevõttes oled töötanud?
4. Millises maakonna toitlustusvaldkonnas töötasid?
5. Kas tööandja ja Teie vahel oli sõlmitud töö-, käsundus- või muu leping?
6. Kui suur oli teie miinimum tunnipalk brutos? (Vali üks viimase töökoha järgi)
7. Kas sinul on olnud tegemist ümbrikupalgaga töötades toitlustusvaldkonnas?
8. Kui jah, siis miks olete olnud nõus ümbrikupalgaga?
9. Millises vanuses oled saanud ümbrikupalga?
10. Mida ümbrikupalgaga kaotad Sina?

Lisa 3. Intervjuu küsimused toitlustusettevõtjaga

1. Kui kaua oletoitlustusettevõtjana tegutsenud?
2. Milline on praegu teie ettevõtlus vorm?
3. Kas olete registreerinud end käibemaksukohustuslaseks?
4. Kui palju töötajaid töötab Teie ettevõttes?
5. Kas registreerite töötaja esimesest päevast?
6. Mida te arvate, mison tähtis maksukuuleku?
7. Kuidas te suhtute ümbrikupalka, Teie kui ettevõtja?